

# Подільське СЛОВО

**З Днем  
народження  
тебе, Україно!**

№34 (5293) П'ятниця, 24 серпня 2018 року

16 сторінок



## Шановні країни!

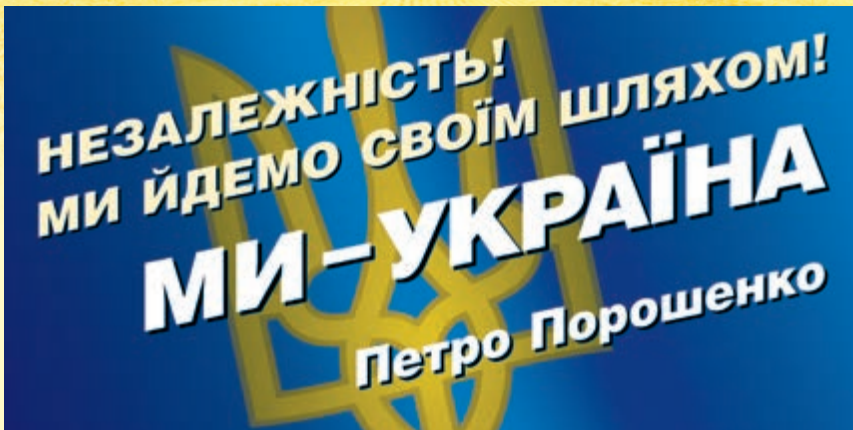
Прийміть найщиріші вітання  
з нагоди нашого величного національного  
свята — Дня Незалежності України!



**Олександр  
ПОХИЛИЙ,**  
голова  
Тернопільської  
райдержадміністрації



**Андрій  
ГАЛАЙКО,**  
голова  
Тернопільської  
районної ради



Про «Український  
реєстр донорів  
кісткового мозку»

4



Зупинимо  
булінг разом!

5



Шлях до  
незалежності

6-7



Традиції.  
Дні села

8-9



Чорноплідна  
горобина

14

Цей день є результатом тисячолітньої боротьби українського народу за право мати свою державу, святом пам'яті про наших предків, які творили націю і боролися за державність. Ми пишаємося нашою країною — її славною історією, сучасними досягненнями, віримо в її велике майбутнє.

Сьогодні перед нашим суспільством постали виклики, які перевіряють на міцність прагнення українського народу до самостійності та незалежності. Україна переживає найважчі часи своєї історії в протистоянні з силами, що посягають на суверенітет держави. Разом із тим, саме сьогодні і викарбовується усвідомлення українців, що тільки в єдиній, незалежній і суверенній країні є майбутнє нації. Спільно ми зробимо все, що задумали, і неодмінно досягнемо нових успіхів у розвитку та процвітанні нашої держави.

Зі святом вас! Слава Україні!



**Тернопільський район вітає**

З Днем Незалежності України

ЗАПРОШУЄМО  
НА СВЯТКУВАННЯ

26 серпня 2018 року  
о 17:00 год.  
сmt. В. Березовиця  
на території стадіону

Флешмоб  
"ПРИЙДИ У ВИШИВАНЦІ"

17:00 - Святковий концерт за участю:  
- Аматорські колективи Тернопільського району  
- квартет "АКОРД"  
- гурт "ФІРА"  
- заслужений артист України В. ХЛИСТУН  
- народний аматорський ансамбль "НАСТАСІВСЬКА МУЗИКА"  
Смачні частування  
Виставки робіт з декоративно-прикладного мистецтва  
Дитячі атракціони

22:00 - Дискотека

Якість, яка не підведе

46027 м. Тернопіль,  
вул. С. Будного, 4а  
тел/факс: +38 (0352) 25 44 35,  
25 37 59

www.lanclaas.com.ua  
e-mail: office@lanclaas.com.ua

Вибір - мега,  
ціни - люкс!

**МЕГА ЛЮКС**  
ТЕХНІКА ДЛЯ НАШОГО ДОМУ

- телевізори
- холодильники
- морозильники
- пральні машини
- газові та електропечі
- інша побутова техніка

ЦИФРОВА ТА КОМП'ЮТЕРНА ТЕХНІКА

вул. Тарнавського, 19,  
тел.: (0352) 44-40-40, (067) 351 0 351  
www.megalux.pro

ЛІТНІЙ РОЗПРОДАЖ  
Знижки від 10 до 50%  
з 14.07 по 30.08.2018р.

**T2**

«Гаряча лінія»  
з питань переходу на  
цифрове телебачення  
(0352) 43-00-84





## Всесвітня молитва за Україну

24 серпня, у День Незалежності України, тернополяни спільно з українцями з усього світу одночасно та синхронно виконають молитву за Україну «Бже великий, єдиний».

У Тернополі масштабне духовне дійство відбудеться в архікатедральному соборі Непорочної Зачаття УГКЦ о 18 год. Тисячі українців да більш ніж 30 локаціях світу візьмуть участь в акції, продемонструвавши єдність нації та любов до своєї країни. Захід проводять із благословення Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава та архієпископа і митрополита Тернопільсько-Зборівського Василя (Семенюка).

Враховуючи складність твору, з метою повної синхронізації мелодії, темп звучання задаватимуть церковні хори, аматорські та професійні колективи. Духовний гімн України лунатиме в тональності «до мажор» в обробці Олександра Кошиця.

Станом на сьогодні триває реєстрація учасників всесвітньої молитви, за перебігом якої можна спостерігати на створеній інтерактивній карті, де також зображені держави й міста, де молитимуться за збереження України, її майбутнє та сьогодення. Щоби розпочати молитву одночасно, учасникам рекомендується завантажити свій телефонний номер на сайті <http://time.is/uk/>.

**Організатори акції запрошують кожного українця долучитися до молитви за Україну.**



### Добрі справи

## Тернополяни просять допомогти зібрати шкільний портфель для дітей із малозабезпечених сімей

На Тернопільщині розпочинається акція «Шкільний портфель», під час якої збиратимуть учнівське приладдя для дітей з малозабезпечених і багатодітних родин.

Організовує її благодійний фонд «Карітас». Цього року планують зібрати пакунки для трьох сотень дітей.

«За роки проведення цієї акції вдалося допомогти сотням дітей з малозабезпечених і багатодітних родин, а також дітям переселенців. Запрошуємо і цього року всіх долучитися до благодійності. Нам потрібно зібрати шкільні портфе-

лики, щоб порадувати 300 дітей з малозабезпечених і багатодітних родин», — каже директор благодійного фонду Андрій Марчук.

До шкільних портфелів покладуть зошити, ручки, олівці, фломастери, клей, щоденники.

Збір шкільного приладдя триватиме до 29 серпня. Перерахувати кошти для акції «Шкільний портфель» можна за реквізитами:

ТБФ «Карітас»  
21162280  
Р/рах. 2600201171387  
ЦВ ПАТ Кредобанк  
МФО 325365  
м.Тернопіль  
вул. Замонастирська, 1.



## Вакуум для лікування ран

Хірургічне відділення Тернопільського територіального медичного об'єднання поповнилося апаратом вакуумної терапії, який заклад отримав у подарунок від Великогаївської об'єднаної територіальної громади.



Апарат призначений для лікування хронічних виразок, складних ран. Його принцип дії, як розповів завідувач хірургічного відділення ТРМО Володимир Лісовський, полягає у створенні на-

вкоо рани мінусового тиску, вакууму, що допомагає рідині, яка виділяється з рани, всмоктуватися в спеціальні резервуари апарату. У діючому, де є вакуум, значно поліпшуються кровообіг, скоріше загоюються рани.

«Це дає можливість скоротити перебування пацієнта у лікарні, — констатує Володимир Лісовський, — а також покращити якість лікування, здешевити його. Адже ряз не потрібно перев'язувати рану 3-4 чи більше разів на день, як ми робили це раніше, а 1 раз на 3 дні. Крім того, раніше ми змушені були орендувати цей апарат в інших закладах, а за оренду сплачував пацієнт».

Метод вакуумної терапії, як сказав Володимир Лісовський, порівняно новий. В Україні його почали застосовувати 10 років тому. Зокрема у Харкові, в госпіталі Мечникова з його допомогою рятують життя та зміцнюють здоров'я сотням українських воїнів, які захищають рубежі нашої держави.

Галина ЮРКА – ТРП «Джерело». Фото автора.

### Освіта

## Результати ЗНО не тішать — випускники Тернопільщини знають українську мову гірше, ніж їхні донецькі ровесники

Український центр оцінювання якості освіти днями оприлюднив результати зовнішнього незалежного оцінювання-2018. І вони, на жаль, не є втішними для Тернопільщини в регіональному розрізі.

Так, за регіональними даними щодо розподілу результатів державної підсумкової атестації з української мови та літератури, випускники Тернопільщини «пасуть задніх». Навіть під час офіційної прес-конференції про підсумки ЗНО-2018 директор УЦОЯО зазначив, що Тернопільська і Рівненська області мають значно нижчий загальний рейтинг з цього предмету, ніж російськомовна Донецька область, що, до слова, є питанням не лише для роздумів, але й для більш глибокого аналізу. Тим часом лідерами, як і в минулі роки, залишаються Київ та Львівська область.

Отож, за рівнем навчальних досягнень, українську мову та літературу в Тернопільській області

«початковий» набрали 22,2% випускників, «середній» — 38,4%, «достатній» — 25,1% і «високий» — лише 14,4%.

Заступник директора Тернопільського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти з питань ЗНО та моніторингу якості освіти Юрій Шайнюк вважає, що загальний низький рейтинг нашої області склався через учнів ПТУ та коледжів. За офіційними даними, вони погано склали ЗНО, що вплинуло на підсумковий результат. Цю, успіху на ЗНО випускників загальноосвітніх шкіл, то вони вищі. Аналізуючи інші предмети, загалом по області результати схожі до минулорічних.

Лілія ПАТНЮК.

### Новини | Коротко про актуальне

**У жовтні 800 тисячам українців, які подали документи на субсидії, але не отримали їх на літній період, органи соцзахисту про автоматично не надання перерахунку та внесення рішень про надання чи ненадання субсидії.** Про це на засіданні уряду повідомив міністр соціальної політики Андрій Рева.

«2,6 тис. сімей вже було призначено субсидії. Ще 800 тис. громадян подали документи, проте їм відмовлено, але автоматично проведуть перерахунок у жовтні місяці», — повідомив Рева. Загалом, за словами Реви, все йде до повної монетизації. Це буде поетапний процес. Кожний громадянин з 2019 року має отримувати живі кошти на оплату житлово-комунальних послуг.

**В уряді пояснили: інформація про те, що після проведення пенсійної реформи працюючим пенсіонерам доведеться обирати між пенсією і заробітною платою, не відповідає дійсності.** Крім того, з 1 жовтня 2017 року було скасоване зменшення на 15% пенсійних виплат працюючим пенсіонерам. Урядовці наголосили, що жодним чином не планують обмежувати права працюючих пенсіонерів.

**Станом на 20 серпня збирання ранніх зернових та зернобобових культур проведено на площі 9,8 млн га (99% до прогнозу) при врожайності 34,7 ц/га, намолочено близько 34,1 млн тонн зерна нового врожаю.**

У тому числі зібрано: озимої пшениці — 24,3 млн тонн з 6,4 млн га (99,8%) при врожайності 38,0 ц/га; ярої пшениці — 637 тис. тонн з 181 тис. га (92%) при врожайності 35,2 ц/га; озимого ячменю — 3,1 млн тонн з 871,8 тис. га (100%) при врожайності 35,3 ц/га; ярого ячменю — 4,4 млн тонн з 1,6 млн га (99%) при врожайності 27,5 ц/га; жита — 386 тис. тонн з 145 тис. га (98%) при врожайності 26,6 ц/га; вівса — 423 тис. тонн з 182 тис. га (92%) при врожайності 23,2 ц/га; гороху — 795 тис. тонн з 428 тис. га (98%) при врожайності 18,6 ц/га.

Крім того, намолочено 2,5 млн тонн озимого ріпаку з 969 тис. га (99,8%) при врожайності 26,3 ц/га та 86 тис. тонн ярого ріпаку з 43 тис. га (65%) при врожайності 20,3 ц/га. Поряд зі збиранням врожаю проводиться посів озимого ріпаку під урожай 2019 року. На сьогодні, за прогнозованих 888 тис. га посіяно 401 тис. га (45% до прогнозу).

**Борги, взяті владою України в період з 2005 по 2013 рр. становлять десятки мільярдів доларів і нині перетворилися на «фінансові кайдани», яких позбувається діючий уряд.** Про це сказав Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман, коментуючи необхідність ухвалення Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2018-2020 роки. «Сьогодні ми можемо сказати: за період 2005-2013 рр. в країні нічого системно не змінювалося — не з'явилися ні нові дороги, ні лікарні, ні школи. У мене питання, де ці запозичення?» Глава Уряду навів дані, за якими обсяг боргу за період 2005-2013 рр. зріс з 12,5 млрд дол. до понад 60 млрд дол.

**Україна набула повноправного членства в Метричній конвенції та стала однією із 60 країн-членів.** До цього часу протягом 16 років Україна перебувала у статусі асоційованого члена. У Мінекономрозвитку зазначили, що членство України в Метричній конвенції сприятиме укладенню Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (Угода АСАА) з Європейським Союзом. «Повноправне членство в Метричній конвенції є обов'язковою умовою для міжнародного визнання результатів вимірювань і випробувань української продукції для її просування на міжнародний ринок».

**За даними Державної служби статистики України, індекс споживчих цін по Тернопільській області, в липні 2018р. по відношенню до червня 2018р. становив 99,6%, з початку року — 104,0%, по Україні — 99,3% та 103,6% відповідно.**

**По-особливому цьогогоріч відзначили День Державного Прапора у селі Настасів.** Під час урочистостей вранці 23 серпня відбулося офіційне підняття Прапора України. Наразі це найвищий флагшток Західної України. Його висота — 33 метри.

**У рамках святкування Дня Незалежності України та Дня міста 26 серпня на Театральному майдані відбудеться «Танцювальний фестиваль 2.0»,** під час якого виступатимуть найкращі місцеві хореографічні школи і колективи різних напрямків та стилів. Початок заходу о 15 год. Організовує його Тернопільський міський центр фізичного здоров'я населення. У програмі фестивалю: парад танцювальних колективів центральною частиною міста, показові виступи, майстер-класи для відвідувачів заходу та відзначення учасників фестивалю, повідомили у Тернопільській міській раді.

**У День Незалежності на набережній у Тернополі відкриють новий водограй.** Встановлено 180 форсунок з прожекторами, струминею води з кожної сягатиме 9 метрів у довжину та майже 4 метри у висоту. Окрім естетичного вигляду, водограй виконуватиме й екологічну функцію, оскільки він насичуватиме воду киснем, і таким чином запобігатиме цвітінню водойми.

Додамо, що у 2017 році у Тернополі на набережній ставу встановили найдовший аераційний фонтан в Україні.

**35 скелетів знайшли археологи у Ланівцях.** За словами керівника пошукової експедиції Володимира Харчука, це — рештки воїнів УНР, яких у 1919 році розстріляли більшовики. Загиблі — військовополонені з Центральної і Східної України.

**18 серпня 2018 року стало цьогорічним рекордом за кількістю одружень. 2980 пар отримали свідоцтва про шлюб.** «Враховуючи, що до кінця року більше не передбачається красивих дат, цей рекорд вже навряд чи буде побито», — повідомила заступник міністра юстиції з питань державної реєстрації Олена Сукманова.

## Соціальний захист

## Допомога учасникам АТО

Управління соціального захисту населення Тернопільської райдержадміністрації з метою організації надання психологічної допомоги учасникам антитерористичної операції та членам їхніх сімей і підвищення ефективності використання коштів, передбачених у державному бюджеті на заходи із психологічної реабілітації за бюджетною програмою КПКВК 2505150 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням із застосуванням сучасних технологій Гідності та учасників антитерористичної операції», відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо психологічної реабілітації постраждалих учасників антитерористичної операції, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 497 (зі змінами) та Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1057 (зі змінами) повідомляє про те, що **організовує заходи із психологічної реабілітації та постраждалих учасників Революції Гідності** шляхом укладання тристоронніх договорів про надання послуг із психологічної реабілітації між управлінням, отримувачем послуг та суб'єктом надання послуг.

Реабілітаційні послуги з психологічної реабілітації надаються учасникам антитерористичної операції в реабілітаційних установах, з якими Службою України у справах ветеранів війни та учасників укладено договір про надання реабілітаційних послуг.

Для проходження психологічної реабілітації учасник антитерористичної операції та постраждалий учасник Революції Гідності звертається до управління соціального захисту населення за місцем реєстрації або за місцем фактичного проживання (перебування) із заявою, складеною в довільній формі, до якої додаються ко-

пія посвідчення учасника бойових дій, або інваліда війни, учасника війни та копія документа, що підтверджує безпосередню участь в антитерористичній операції або забезпеченні її проведення з безпосереднім перебуванням в районах антитерористичної операції у період її проведення. Отримувачі послуг, що мають статус постраждалого учасника Революції Гідності, разом із заявою подають копію посвідчення постраждалого учасника Революції Гідності.

Учасник антитерористичної операції та постраждалий учасник Революції Гідності самостійно обирають суб'єкта надання послуг (із переліку), у якого бажають пройти реабілітацію.

**Орган соціального захисту населення:**

- реєструє зазначені вище документи;
- видає отримувачу направлення на психологічну реабілітацію до реабілітаційної установи за встановленою формою.

Після отримання від органу соціального захисту населення направлення на реабілітацію (із зазначенням напрямку та закінчення терміну реабілітації), отримувач прибуває до реабілітаційної установи у строк, вказаний у направленні.

Оплату послуг із психологічної реабілітації проводить управління соціального захисту населення шляхом відшкодування вартості таких послуг суб'єктом надання послуг відповідно до укладеного договору на підставі актів надання послуг.

**За наданням реабілітаційних послуг з психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності просимо звертатися до управління соціального захисту населення за адресою: м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 14, або за тел. 53-25-02.**

**Сергій МАНДЗЮК, начальник управління соціального захисту населення Тернопільської райдержадміністрації**

## Правова допомога

## Умови звернення до Європейського суду з прав людини



Кожен, хто став потерпілим від порушення прав і свобод, зазначених у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі — Конвенція) або в протоколах до неї, має право звернутися із заявою до Європейського суду з прав людини (далі — Суд). Заява може стосуватись лише порушень, допущених однією з держав, на які поширюється дія Конвенції.

**Конвенцією та протоколами до неї захищено такі права:** право на життя; право на свободу й особисту недоторканість; право на справедливий судовий розгляд справ, пов'язаних із цивільною та кримінальною проблематикою; право на повагу до приватного і сімейного життя; право на свободу думки, совісті та релігії; право на свободу вираження поглядів; право на свободу зібрань і об'єднань; право на шлюб; право на ефективний засіб юридичного захисту; право на володіння своїм майном; право на освіту; право на вільні вибори; право на вільне пересування та вибір місця проживання.

**Конвенцією та протоколами до неї захищено:** катування, нелюдське чи принизливе для людської гідності ставлення або покарання; рабство і примусову працю; свавільне та неправомірне позбавлення волі; дискримінацію у користуванні правами та свободами, викладеними в Конвенції; вислання державою своїх громадян чи заборону їм повернутися на її територію; колективне вислання іноземців; смертну кару.

**Звернутися до Європейського суду з прав людини можна лише за таких умов:**

- 1) якщо ви маєте намір оскаржити дії держави, яка порушила ваше право чи свободу або не забезпечила їх захисту;
- 2) якщо йдеться про порушення права чи свободи, що гарантовані Конвенцією та протоколами до неї;
- 3) якщо ви вичерпали усі доступні ефективні засоби юридичного захисту на національному рівні;
- 4) якщо ви не пропустили строку звернення до Суду;
- 5) якщо ви не порушили справу ще не розглядав Суд з тих самих підстав і ви не використовуєте інший міжнародний механізм захисту своїх прав.

**Тетяна ВОВК, перший заступник начальника Головного територіального управління юстиції у Тернопільській області, представник Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини у Тернопільській області.**

## Актуально

## Тернополяни створили перший в Україні недержавний реєстр донорів кісткового мозку

У нас досі немає єдиного реєстру донорів, який відповідав би європейським вимогам. Це й стало однією з головних перешкод для трансплантації кісткового мозку в Україні. виправити цю ситуацію взялося тернопільське подружжя Роман і Юлія Куць, які у буквальному сенсі дали шанс на життя тим, хто потребує такої трансплантації. Створений їхніми силами БФ «Український реєстр донорів кісткового мозку» був відкритий для допомоги у вирішенні цієї проблеми.



Благодійний фонд

Український реєстр донорів кісткового мозку

[www.facebook.com/ubmdr/](http://www.facebook.com/ubmdr/)

Поштовхом до реалізації проекту стало те, що Юлії знадобилася допомога — трансплантація кісткового мозку у зв'язку з захворюванням — апластичною анемією. Оскільки в Україні такі операції — поза законом, їй довелося шукати клініку за кордоном. Донором став рідний брат — Юрій Гуцалюк. Хлопець не тільки врятував сестру, а й допоміг некромувати кістковий мозок.

Після одужання Юлія разом з чоловіком почали формувати реєстр потенційних донорів кісткового мозку, які готові безкоштовно допомагати хворим. Як розповів керівник благодійного фонду «Український реєстр донорів кісткового мозку» Роман Куць, перед тим, як розпочати реалізацію проекту, подружжя спершу оцінило, як функціонують такі реєстри за кордоном.

«В Україні теоретично існує реєстр донорів кісткового мозку, який був заснований у 2009 році. Певний час люди реєструвалися і кількість донорів збільшилася до 120. З 2014 року реєстр не поповнювався новими іменами. А в європейських країнах функціонування подібних систем відбувається по-іншому. Там створено один державний реєстр і кілька недержавних, а всі бази об'єднуються у вседержавну. Ми створили аналоговий реєстр в Україні», — наголосив пан Роман.

Чоловік розповів, що пошук людей відбувається через соцмережі, люди поштою отримують розписки для пошуку ДНК. Аналізи потенційних донорів проводить німецька лабораторія, а процедуру повністю оплачує «Український реєстр донорів кісткового мозку», діяльність якого фінансують благодійники. До слова, жодної шкоди здоров'ю забір біоматеріалу не завдасть. Клітини мозку повністю відновлюються за доволі короткий термін.

Катя Литвин, донор кісткового мозку.



Інформацію про те, хто може бути і як стати донором, можна отримати на сторінці благодійного фонду в соціальній мережі Facebook — [www.facebook.com/ubmdr/](http://www.facebook.com/ubmdr/).

Потенційний донор оплачує свій тест на донорство за бажанням. Є багато тих, хто не може бути донором, але робить фінансову пожертву на тестування інших.

**Рахунок:** БФ «Український реєстр донорів кісткового мозку», ЄДРПОУ 41961160, МФО 338783 ПАТ КБ Приватбанк, р/р 26000055123973.

**Номер картки (Благодійного фонду на ім'я голови – Куць Роман) Приватбанк – 5169330512576833**

## Пенсійний фонд

## Кожному працюючому — реальну соціальну захищеність

Основа соціальної захищеності працівника — офіційне оформлення трудових відносин та виплата належної зарплати відповідно до чинного законодавства, адже заробітна плата — одна з головних економічних категорій, яка поєднує інтереси працівників, господарюючих суб'єктів та держави і населення.

**Незаконна заробітна плата послаблює соціальний захист працівника, зменшує надходження до бюджетів та соціальних фондів та, що найважливіше, негативно впливає на майбутнє пенсійне забезпечення.**

Нагадуємо, що офіційно задекларована заробітна плата та набутий страховий стаж є основними факторами, від яких залежить розмір майбутньої пенсійної виплати.

Неофіційна зайнятість та, відповідно, несплата єдиного внеску призводять до втраченої правою особою страхового стажу, оскільки, відповідно до чинного законодавства, для зарахування працівнику повного місяця до страхового стажу, роботодавець повинен нарахувати та спла-

тити єдиний внесок в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок, що визнається як добуток мінімального розміру заробітної плати (з 01.01.2018 – 3723 грн) та розміру внеску (22%).

Отримуючи неофіційну заробітну плату, працівники прирікають себе на можливі соціальні ризики майбутнього та мінімальні пенсійні виплати в сьогоднішньому.

**Шановні громадяни!**

Для реалізації своїх трудових прав та забезпечення належного рівня свого майбутнього вимагайте від роботодавців легального оформлення трудових відносин через укладання трудової угоди та відповідної, гідної зарплати. У разі відмови роботодавця, кожен громадянин має право звернутися до контролюючих органів для захисту своїх конституційних прав.

**Шановні роботодавці!**

Легалізуйте зайнятість працівників і забезпечте відповідний рівень оплати їх праці.

**Олена БАБІЙ, завідувач сектору забезпечення наповнення бюджету ТО УПФУ Тернопільської області.**

## Шкільний меридіан



## Зупинимо булінг разом!

У межах проекту «Я МАЮ ПРАВО» Тернопільський місцевий центр із надання безоплатної вторинної правової допомоги бере участь в інформаційній кампанії «Стоп булінг», яка орієнтована на дітей та їх батьків.

Добігають кінця літні канікули, батьки школярів метушаться у приготуванні канікул до школи, рюкзачки. Такі приємні моменти, адже вже за лічені дні всі зустрінуться зі своїми однокласниками. Та, на жаль, не для всіх учнів шкільні дні минають радісно, оскільки, що дах трапляються випадки цькування. Це — булінг (англ. «bully» — задирати), агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується регулярним фізичним чи психологічним тиском та є гострою проблемою сучасності. Розрізняють такі види булінгу:

**фізичний** — штовхання, підняжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаса, «сканування» тіла, нанесення тілесних ушкоджень;

**економічний** — крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей;

**психологічний** — принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляція, шантаж;

**сексуальний** — принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти;

**кібербулінг** — приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв.

Однією з важливих умов для попередження булінгу є пильна увага батьків до своєї дитини, постійний контроль за їх психологічним станом і настроєм. Варто також керівником та батьками з класних керівників.

Якщо ваша дитина стала жертвою булінгу, передусім, дайте їй зрозуміти, що її проблеми можна вирішити, якщо звертатися за допомогою до психолога, вчителів, керівництва школи, старших учнів, батьків інших дітей, охорони. Також необхідно повідомити керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася, для належного її врегулювання.

Якщо ви стали свідком булінгу, слід негайно втрутитися і припинити цькування, адже таку поведінку не слід ігнорувати. Для свідка важливо зайняти нейтральну позицію, адже допомоги потребують обидві сторони конфлікту. Варто пояснити, які саме дії ви вважаєте булінгом і чому їх потрібно припинити. Під час спілкування не вживайте слів «жертва» і «агресор», щоб запобігти тавруванню і розподілу ролей. Ситуації з фізичним насильством потребують негайного втручання!

Як діяти, якщо ваша дитина — агресор? Вислухайте дитину, поясніть, що її дії можуть бути визнані насильством, за вчинення якого настає відповідальність. Не варто погрожувати обмеженнями і покараннями, але наполегливо поведіть дитину припинити таку поведінку і повідомити їй, що буде спостерігати за нею. Потрібно звернутися до шкільного психолога і проконсультуватися — агресивна поведінка і прояви насильства можуть бути ознакою серйозних емоційних проблем.

Проект Мін'юсту «Я МАЮ ПРАВО» навчає громадян користуватися своїми правами та захищати їх у разі порушення. Цілодобово звертатися за контактною системою безоплатної правової допомоги за номером 0 800 213 103 (усі дзвінки безкоштовні в межах України) можуть як діти, так їх батьки, вчителі.

Зателефонувавши, ви зможете уточнити актуальну інформацію щодо осіб, які мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, про зміни в законодавчій базі стосовно її надання, дізнатися актуальні адреси й контакти центрів у всіх регіонах України.

Щоб отримати безоплатну правову допомогу, громадяни можуть звертатися і до Тернопільського місцевих центрів з надання БВПД, який розташований за адресою: м. Тернопіль, вул. Шпитальна, 7, контактні телефони: (0352) 52-15-20, 068-355-13-63.

## Психологічний тренінг

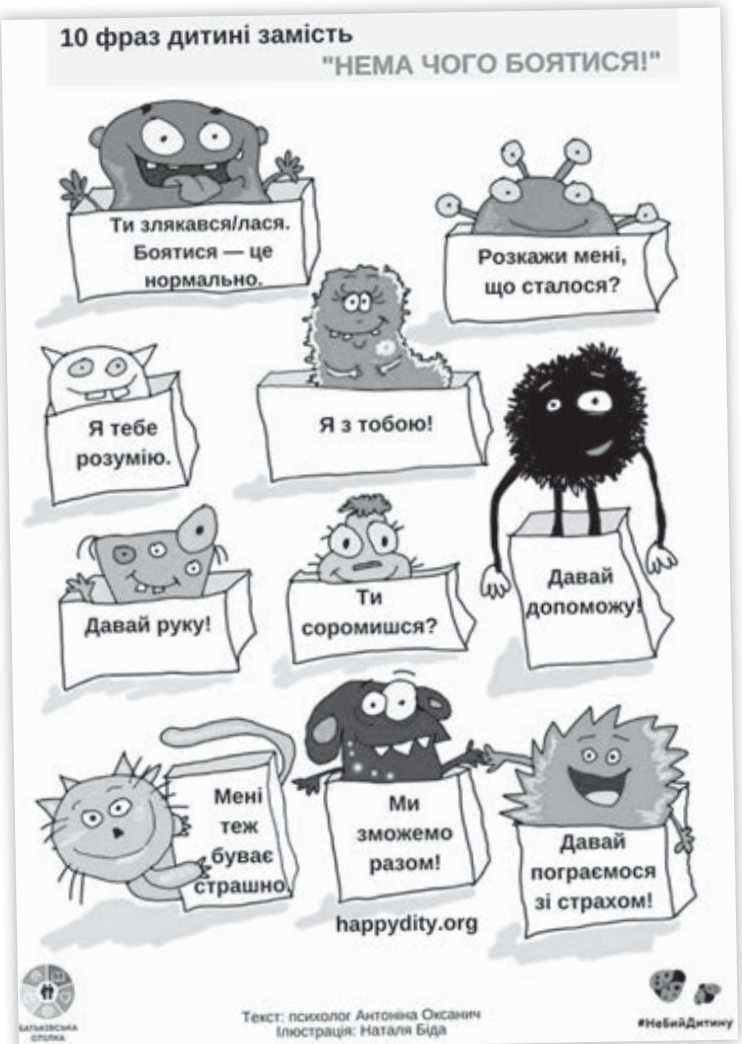
## Мотивуючий «словник» для дітей

В. о. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун дає поради, як правильно спілкуватися з дитиною і заохочувати її до розвитку.

«Шлях до мети починається з дитинства. А саме з уміння бути старанним, наполегливим, сфокусованим на завданнях і ні за що не здаватися. Великою роллю у тому, чи навчиться дитина цим навичкам, відіграють батьки. Передусім — своєю щирою вірою в те, що дитині все вдасться. На дітей впливає настрій батьків — якщо дитина відчуває, що мама з татом вірять у неї, то вона також матиме більше сил і наваги здійснити задумане», — зазначає Супрун.

Вона наголошує, що віра дає потужний заряд мотивації до нових звершень. Діти, як правило, не вміють згасати через проблеми й перепони, які можуть і будуть з'являтися.

«Часто навіть дорослі зупиняються на півшляху до мети. Щоби допомогти дитині не здаватися — навчіть її сприймати проблеми, як тимчасові перешкоди та завдання, які треба виконати. І допомагайте вчитися на помилках. Тут допоможе невеличка інструкція від проекту #НеБийДитину на інфографіці», — радить урядовець.



## 10 способів сказати "Я ТЕБЕ ЛЮБЛЮ"



Малюнки про виховання дітей.

Поширюйте, друкуйте, нехай спілкування з дитиною буде в радість! Інфографіки створені на основі сучасних книг про виховання дітей та у співпраці з психологом Antonina Oksanych спеціально для проекту #НеБийДитину. Інфографіки створила: Natalia Bida, співавторка проекту #НеБийДитину від ГО "Батьківська спілка".

## За інформацією Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), із булінгом у колі однолітків в Україні стикалися майже 70% дітей.

У Верховній Раді зареєстрували законопроект, який передбачає штраф за булінг! І якщо раніше валили лише на 51 гривню за неналежне виконання батьківських обов'язків, то тепер суму штрафів хочуть збільшити в рази. І змінити формулювання правопорушення: не хуліганство, а власне булінг.

Лариса Самсонова, голова департаменту інклюзивної та позашкільної освіти МОН зазначає: зі 109 тисяч звернень до психологів минулого року найчастіше скаржилися діти (39%), вчителі (29%) і батьки (27%).

У МВС додають: з булінгом торік зіткнулися 67% дітей. За даними Держстату, минулого навчального року в школах налічувалося трохи більше 3,9 млн дітей, а отже, 2,6 млн пережили або були свідками знущань. З них нікому — трохи менше половини соромляться говорити про це, а 22% вважають явище нормою. За даними громадської організації STUDENA, цьогоріч майже 64% вчителів спостерігали з цькування дітей у своєму класі.

За моральне або фізичне насильство та агресію у будь-якій формі загрожуватиме штраф у сумі від 40 до 850 грн. Подібне стягнення очікує і на батьків малолітнього кривдника, який ще не може відповідати перед законом. За вчинення таких дій із особливою жорстокістю з батьків неповнолітнього будуть стягувати штраф від 1700 до 3400 грн.

Будуть карати вчителів за виховання булінга штрафом від 850 до 1700 грн. Директори шкіл повинні будуть контролювати, як виконуються заходи щодо протидії булінгу, розглядати заяви про випадки цькування від учнів та їх батьків.

На сайтах заклади освіти мають розмістити правила поведінки учня у школі. У рамках закону до відповідальності можуть бути притягнені діти, їхні батьки, вчителі та навіть директор школи



Штрафи за булінг — це меседж для батьків. Не можна дитину спонукати до жорстоких дій та до несприйняття людських цінностей, заявив один із співавторів законопроекту, голова парламентського комітету з питань освіти та науки Олександр Співак.

Словами, це буде також виховувати толерантність у дітей. Однак це тільки перший крок у планомірній протидії цькуванню. У світі є багатогранний досвід застосування покарання за булінг. Наприклад, у одній із провінцій Канади, які не розповідали про ці факти відповідальним особам або тим, хто може втрутитися у ситуацію, повідомив заступник директора Українського інституту дослідження екстремізму Богдан Петренко. За його словами, штрафами неможливо охопити усі аспекти булінгу. Наприклад, важко передбачити покарання для дітей, які ігнорують чи бойкотують однокласника.

Автори документа переконані, що новий законопроект дасть змогу захистити права дітей і співробітників навчального закладу на законодавчому рівні.



## Сторінками історії

Цього тижня ми відзначаємо 27-му річницю підписання Акта проголошення незалежності України. Для молодого покоління українців, які народилися після 1991 року, це — лише державне свято, урочистості на роботі, в школі чи в університеті, ще один державний вихідний. Ми рідко у кривавій боє, ставала причиною тривалих тюремних ув'язнень. А ще — зігривала душу й серце, як якась далека, майже недосяжна, але все-таки видима мрія... Така жадана, що заради неї готовий пожертвувати всім і навіть віддати життя... Саме завдяки таким героям на різних етапах державотворення Україна часто була дуже близькою до здобуття незалежності, але в силу різних факторів так і не змогла її отримати аж до 1991 року. У цьому матеріалі розповідаємо про тернистий шлях нашого народу до підписання доленосного документа.

# Шлях до незалежності

Історія України — це шлях до незалежності, шлях, на якому кожна подія — це крок до мрії

Після князівської доби першим українським державним утворенням була Гетьманщина, яка виникла в результаті великого козацького повстання в Речі Посполитій, що спалахнуло 1648 року під проводом Богдана Хмельницького.

да не влаштувала ні козаків, ні шляхетську Річ Посполиту. Тому обидві сторони готувалися до нової війни. Вирішальна битва відбулася у 1651 році під Берестечком, де козаки зазнали нищівної поразки через відступ союзників — татар. Хмельницький змушений

В 1764 році імператриця Катерина II наказала Розумовському зректися гетьманства. Влада перейшла до Малоросійської колегії на чолі з генерал-губернатором. На закиди козацької старшини про обрання нового гетьмана цариця видала інструкцію: **«Щоб навіть сама назва «гетьман» зникла, а не те, щоб якусь особу вибирати на таке становище».**

У 1783 р. було скасовано козацьке військо, кавалерійських полків. Тим самим автономію Гетьманщини було ліквідовано.

**Російська революція стала імпульсом для розвитку українського національного руху. У березні 1917 року в Києві створено Український Центральний орган політичних і громадських організацій міста, а також обрано її керівний склад на чолі з Михайлом Грушевським.**

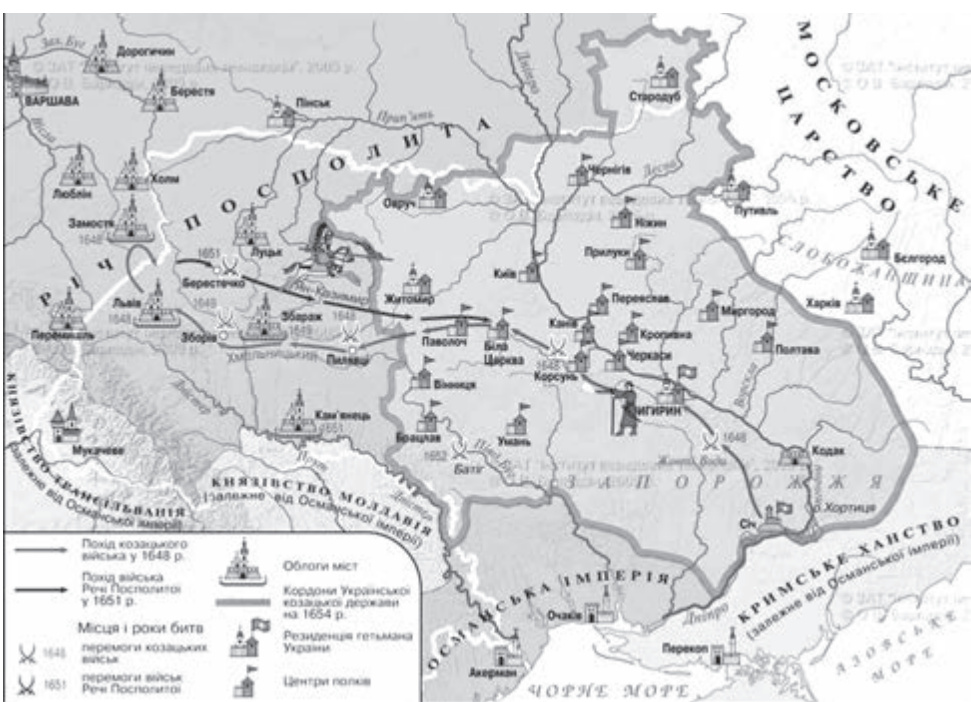
6 – 8 квітня 1917 року в Києві відбувся Всеукраїнський національний конгрес, на якому ЦР реорганізували в головний представницький орган політичних і громадських організацій України. Конгрес постановив домогтися національно-територіальної автономії України у складі федеративної у демократичній Росії. ЦР поповнили депутати від різних регіонів і суспільних класів, і вона стала виконувати функції тимчасового українського парламенту.



Учасники української національної маніфестації 1 квітня 1917 року на Софійській площі в Києві

У травні УЦР розпочала переговори з російським Тимчасовим урядом про визнання автономії України та визначення її кордонів. Проте українські вимоги були проігноровані. **Тому 10 червня 1917 року УЦР в односторонньому порядку ухвалила І Універсал, який проголосив автотономію України в складі Росії.** Це спонукало росіян повернутися за Росію. Переговорів, результатом яких стало підписання 3 липня 1917 року ІІ Універсалу, що вже скасовував автономію України, відкладаючи її проголошення до скликання Всеросійських устанувчих зборів. Під нагляд УЦР віддано Київський, Полтавський, Волинський та частину Чернігівської губерній.

Після жовтневого перевороту всі домовленості з Тимчасовим урядом стали не акту-



Тиск польських можновладців на козацтво як клас, що не влаштував жодного зі станів Речі Посполитої, образу й осквернення православної віри, екологічний вплив на природу стали причинами фанатичної ворожнечі між запорожцями і поляками. За влучним описом тогочасного становища, Річ Посполита являла **«небеса для євреїв, рай для шляхти, пекло для кріпаків».** Перші перемоги козаків над королівськими військами під Жовтими Водами, Корсуким, Пилявцями сприяли розширенню соціальної бази повстання за рахунок українських селян, міщан і духовенства. Бунти охопили усю Наддніпрянщину, Сіверщину, Поділля, Волинь, Галичину.

був підписати Білоцерківську мирну угоду, відповідно до якої автономія поширювалася лише на Київське воєводство.

Таким чином в результаті перманентних воєн з Річчю Посполитою козацька Гетьманщина фактично стала незалежною, але не мала міжнародного юридичного визнання. Ненадійність союзу із Кримським ханством змушувала Хмельницького шукати допомогу в боротьбі проти Варшави за кордоном. Серед кандидатів, які могли прийняти козаків під протекторат, гетьман розглядав османського султана Мехмеда та московського царя Олексія. В результаті тривалих переговорів козацька сторона обрала останнього. **У 1654 році на Переяславській раді Хмельницький зі старшиною присягнули на вірність цареві в обмін на визнання самоврядування Гетьманщини та оголошення війни Речі Посполитій.** Додаткові умови московсько-козацького союзу визначали Березнежжя, що були підписані гетьманом того ж року.

Згодом через помилкові політичні рішення гетьманів, поділ Гетьманщини на Лівобережжя та Правобережжя, збройне протистояння між ними та через зовнішні сили, які не втрачали жодного шансу аби скористатися з негараздів і чвар між козаками, українські землі поступово потрапили під вплив Московії, з одного боку, та Речі Посполитої, з другого.

**Ще однією славною сторінкою історії козацтва було державотворення на Правобережжя Петра Дорошенка.** Він придружив промосковську опозицію, відновив переговори з Османами про протекторат, заручившись підтримкою татар, розпочав війну проти поляків. Але вороги виявилися хитрими. Політика Дорошенка підштовхнула Річ Посполиту до розриву з Московією (Андрусівське перемир'я 1667 року). Той договір юридично закріпив поділ Гетьманщини по Дніпру на Правобережжя і Лівобережжя. Угода унеможливила боротьбу козаків за власну державу й викликала загальне обурення по обидва боки Дніпра. По суті, це був початок кінця. Останню більш-менш дієву спробу вирватися з московських тенет зробив Іван Мазепа, об'єднавшись зі шведами у війні з Російською імперією. Проте й вона була невдалою.

## Маловідомим історичним фактом є існування на українських теренах такого державного утворення, як Кримська Народна Республіка.



Номан Челебіджіхан

Одразу після повалення царату кримськотатарська молода генерація, значна частина якої тим чи іншим чином пройшла школу Першої світової війни, сподіювалася приєднатися до руху рад — найшпівотворішні, сподіювалася приєднатися до революційного самоврядування на місцях. Так, у квітні 1917 року у Сімферополі був скликаний З'їзд мусульман Криму, який обрав Мусульманський виконавчий комітет. Його очолював муфтії — 32-річний богослов, юрист і публіцист Номан Челебіджіхан.

Мусульманом спочатку не мав намірів ставати суто владним органом. Його першочерговими завданнями були: **«організація демократичних кримськотатарських мас, формування серед них свідомого і відданого ставлення до ідеї загальної російської та, зокрема, кримськотатарської революції і стівни, а в регіоні як і контролюючому».**

Російський Тимчасовий уряд змушений був визнати Мусульманський виконавчий комітет, проте лише як орган національно-культурної автономії кримських татар. Але де-факто у сферу його відання впродовж кількох місяців переходять всі кримськотатарські справи — політична діяльність, культура, релігійні справи, економіка, податки. Виконком мав у всіх повітових містах підпорядковані йому місцеві мусульманські комітети, а в селах — уповноважених і сільські комітети. Упродовж кількох місяців була вибудована вертикаль влади.

До речі, в результаті контактів влітку-восени 1917 р. з організаційним центром кримськотатарського руху Українська Центральна Рада визнала основним суб'єктом самовизначення в Криму саме кримськотатарський народ.

На першому етапі революції кримськотатарські політики вимагали лише національно-культурної автономії у складі демократичної Росії. Та вже у липні 1917 року була створена перша кримськотатарська політична партія — Національна партія, програма якої передбачала скликання парламенту і проголошення Криму народною республікою.

Так само, як Центральна Рада на чолі з Грушевським та Винниченком домагалася українізації військ, в яких переважали українці, Мусульманський виконавчий комітет почав підпорядковувати собі частини кримськотатарських батальйонів і домігся повернення з фронтів до Криму кількох кримськотатарських військових частин. За ці дії Номан Челебіджіхан улітку 1917 року був заарештований за наказом Тимчасового уряду, проте на його підтримку виступили не тільки кримські татари, а й українці та інші національні групи півострова, тож за кілька днів голову Мусульманського виконавчого комітету звільнили. Це тільки збільшило його популярність.

В листопаді 1917 року відбулися вибори до ради народних представників Криму — Курултай. Це був перший з-поміж ісламських парламентів на півострові, який скликав прав жінок. Перший з'їзд новообраного органу влади відбувся 20-23 листопада (3-6 грудня) в Сімферополі.

**У грудні 1917 року Курултай проголосив Кримську Народну Республіку (це була перша у світі мусульманська республіка), затвердив її символіку та ухвалив першу Конституцію Криму, сформувавши національний уряд — Директорію.** Слід зазначити, що Курултай не став ідеєю рівноправ'я всіх народів Криму.



Триумфальний в'їзд Хмельницького до Києва 1649 року. Микола Івасюк, 1912 р.

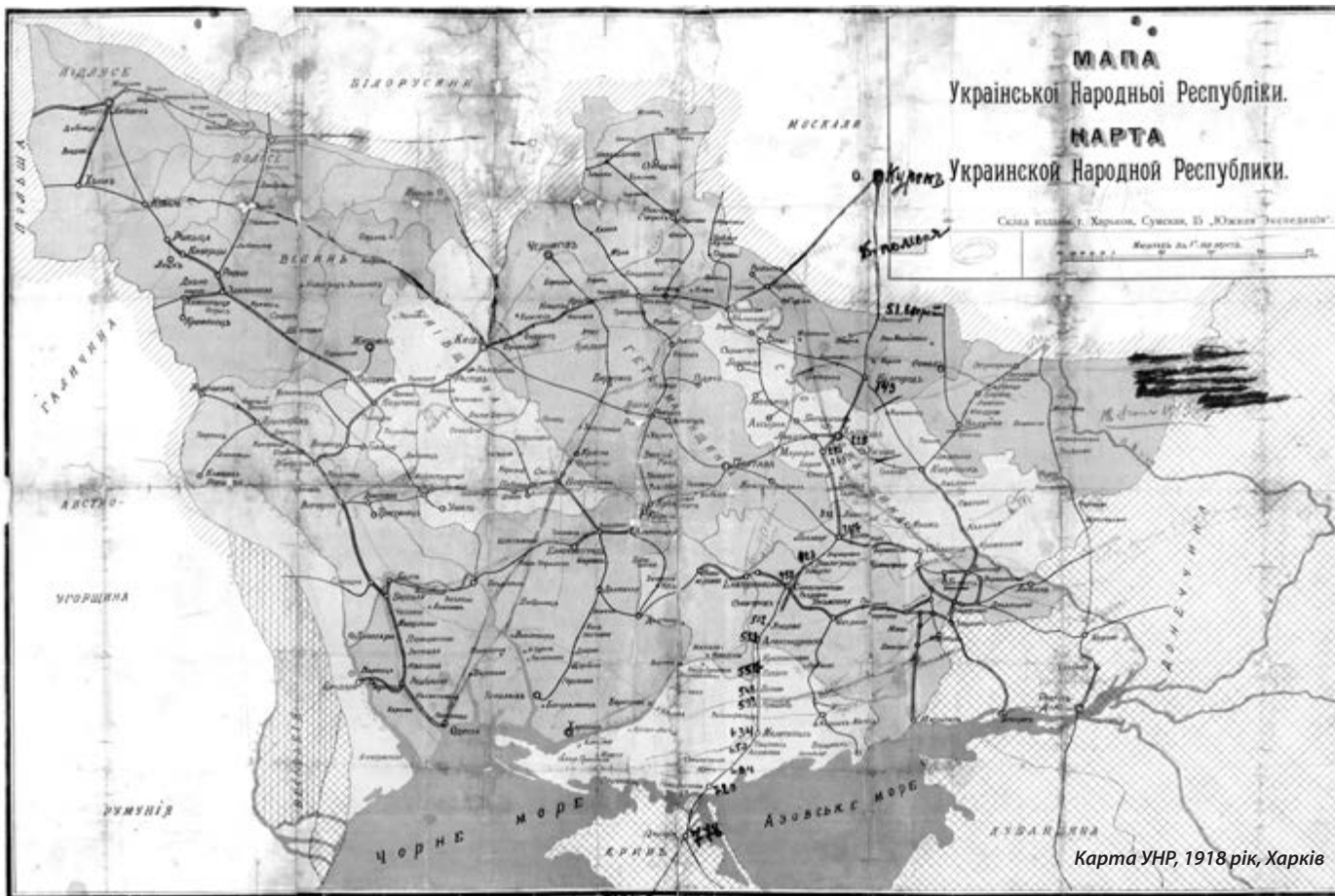
На початку 1649 року Київ зустрічав Хмельницького як **«Мойсея, спавстреля, освободителя й визволителя народу з лядської неволі».** Початковою метою повстання було встановлення козацької автономії в Наддніпрянщині, проте на переговорах із королівськими емісарами під Замостям у 1649 році вже з'явилися наміри **«визволити лядську неволі народ усеї, всю Русь по Львів, Холм і Галич».** Реалізації планів завадила зрада козацького союзника, татарського хана, під час битви під Збарожем та Зборовом. Хмельницький змушений був укласти з королем Речі Посполитої Яном ІІ Казимиром Зборівський договір, за яким Військо Запорозьке у складі трьох воєводств — Київського, Чернігівського і Брацлавського, а також східних районів Волині та Поділля отримувало автономію, очолювану гетьманом. Проте Зборівська уго-

альними. Большевики спробували захопити владу в Києві. В ході боїв з ними УЦР встановила свій контроль над містом. **А 7 листопада 1917 року ухвалила III Універсал, який проголошував створення Української Народної Республіки (УНР) як автономії в складі Російської держави. Новостворена держава охоплювала територію Київщини, Поділля, Волині, Чернігівщини, Полтавщини, Харківщини, Катеринославщини, Херсонщини та Таврії без Криму. В перспективі планувалося приєднання Курщини, Холмщини та Воронежчини.**



Проголошення I Універсалу Української Центральної Ради на Софійській площі в Києві. Текст Універсалу зачитує член УЦР, кооператор і публіцист Микола Ковалевський, ліворуч від нього — Михайло Грушевський

Проголошення УНР викликало невдоволення більшовицького уряду в Росії. 9 грудня 1917 року червоноармійські загони під командуванням Володимира Антонова-Овсієнка, надіслані російським урядом, захопили український Харків. У завойованому Всеукраїнському з'їзді рад, що проголосив утворення Радянської Української Народної Республіки зі столицею в Харкові. Керівний орган цього утворення — Центральний виконавчий комітет на чолі з Юхимом Медведєвим — видав маніфест про повалення влади Центральної Ради, скасував забороны на вивіз українського хліба до Росії, встановлену українським урядом, і офіційно закликав Раду народних комісарів на допомогу. Таким чином, 25 грудня 1917 року 30-тисячна російська більшовицька армія розпочала загальний наступ на Київ. **Знову ж таки, нічого не нагадує? «Путін, вводи вайска!», тільки на століття раніше.**



Карта УНР, 1918 рік, Харків

Через ворожу політику російського керівництва щодо України **в січні 1918 року ЦР ухвалила IV Універсал. Він проголошував незалежність УНР від Росії і закликав українців на боротьбу з большевиками.**

27 січня 1918 року УНР, з одного боку, та Німеччина, Австро-Угорщина, Османська імперія та Болгарське царство, з другого, уклали сепаратний Брест-Литовський мирний договір, за яким **Україну визнано незалежною державою в межах кордонів, окреслених III Універсалом.** Делегації Німеччини та Австро-Угорщини погодилися на приєднання до неї Холмщини і Підляшся, а також утворення в Галичині, Буковині та Закарпатті окремого коронного краю. Країни Четвертого союзу обіцяли надати уряду Української Народної Республіки військову допомогу у війні з большевиками за умови постачан-

ня продовольства Німеччині та Австро-Угорщині. Радянську Росію зобов'язали негайно вивести свої війська з УНР, припинити громадські установи УНР, укласти з нею мирний договір.



«Проголошення Української Народної Республіки». Фото з газети «Le Miroir» (Париж). 30 березня 1918 року

Однак у березні в Харкові большевики проголошують сателітну УСРР. Того ж дня УЦР була евакуйована із захопленого большевиками Києва. Німецько-австрійські окупаційні сили, на введення яких пойдискоя Центральна Рада, швидко вигнали російської формування УСРР за кордони, встановлені договором.

**Наприкінці квітня 1918 року в Україні відбувся так званий гетьманський переворот. Скоропадський. Назву «УНР» замінено на «Українська Держава», УЦР розпущено.**

Павло Скоропадський у своїй політиці спирався на великих землевласників. Тому й не дивно, що першочергово він провів деякі реформи, які були вигідні селянським селян. До недовіри Скоропадському підбурювали соціал-демократичні та соціал-революційні партії, основними діячами яких були Володимир Винниченко та Симон Петлюра. Останнє кривдником стало проголошення гетьманом «Федеративної грамоти», в якій йшлося про майбутню федерацію України із Росією.

13 листопада в Києві відбулося засідання комітетів соціалістичних партій України, і було прийняте рішення про утворення Директорії УНР. Розпочалась антигетьманська повстання. Члени Директорії прибули до Білої Церкви, де дислокувався Окремий загін Січових стрільців (приблизно 1500 солдатів), які стали опорою Директорії. Підтвердження цьому можна знайти у словах її голови Володимира Винниченка: «... але головною силою, на яку я принаймні найбільше розраховував, був полк Січових стрільців, галичан, що стояв у Білій Церкві. Він мав півтори тисячі багнетів, був зразково

**дисциплінований і складався з національно свідомого елемента. Цей полк, на думку організації, мав би служити ядром початку наших сил...»**

Однак учасники повстання боялися зустрітися з німецькою армією в Києві, частини якої нараховували 200 тисяч солдатів. Розглядали план про видачу зброї населенню Києва для підтримки повстання, однак цього все одно було недостатньо. Проте, користуючись тяжкою ситуацією в Німеччині, представники Директорії уклали договір із командуванням німецької армії про нейтралітет.

Слідом за Січовими стрільцями проти гетьмана виступила більшість наявних збройних сил тодішньої незалежної України. До повстання почали приєднуватися селяни, які обирали отаманів та «батьків», і різні авантюристи, які бачили в цьому шанс збагатитися. Багато з повсталих селян на чолі зі своїми отаманами, як свідчать документальні джерела, дотримувалися відверто більшовицьких поглядів. В. Винниченко у своїх спогадах писав, що з большевиками як в Україні, так і в РСФСР були домовленості, що вони допоможуть скинути гетьмана, але не захоплюватимуть України. Сталося не так.

До середини грудня 1918 року влада гетьмана перестала існувати всюду, крім Києва. Командування німецьких військ, бачачи, що Скоропадський не користується підтримкою населення, домовився з Директорією про безперешкодний вступ до столиці. 14.12.1918 року та під захистом німецьких військ вийшов до Німеччини.

До влади в Україні знову повернулися діячі УНР. Директорія скасувала всі закони та розпорядження, видані за влади гетьмана. З однією метою, Директорія відновила російські імперські сили правого спрямування, які хотіли знищення української незалежності. А з другого, вона не мала достатніх сил, щоб втримати незалежність України від Радянської Росії.

В результаті повстання відбулось очищення збройних сил незалежної України від відверто українофобського елемента. Проте залишилися переважно прості вояки та молодші старшини, тоді як вище та середне офіцерство перейшло до російських військ на Дніпро, Керч, Переяслав та інші міста. **Важко сказати, чи було це повстання з'явилася величезна кількість невеликих або й доволі значних збройних загонів, які або лише формально входили до складу армії УНР або взагалі нікому не підкорялися. В подальшому вони зробили багато, щоб допомогти утворити ідею української незалежності, вчиняючи грабунки та вбивства, зокрема, єврейського населення.**

Як сказав Томас Карлейль: «Революція задумується романтиками, втілюється в життя фанатиками, а її плодами користуються жебаники». **Справжня незалежність була ще такою далекою, а українці ще багато разів наступали на ті самі граблі, не надаючи належної уваги урокам власної історії...**

Продовження в наступному номері...



Перший Курултай кримськотатарського народу, грудень 1917 року

Петроградський Раднарком не визнав ані Кримської Народної Республіки, ані її Директорії. За його вказівкою кримські большевики у ніч на 16 грудня захопили Севастополь та від імені советської влади негайно розігнали там раду робітничих, матроських і солдатських депутатів. Натомість був створений військово-революційний комітет, під орудою якого почали загони наступ на інші міста Криму. Номан Челебіджихан, який намагався домовитися з большевиками про припинення бойових дій, під час перемовин у Сімферополі був заарештований, у Севастополі літав до в'язниці, у Севастополі розстріляний 23 лютого 1918 р. Наприкінці січня 1918 року большевики захопили весь Крим, оголосили про розпуск Курултаю і Ради народних представників та влаштували на півострові масовий терор, виконавцями якого була, насамперед, та частина флотських екіпажів, яка більше скидалася на співтовариство кримінальників, ніж на військовослужбовців. За мінімальними оцінками, впродовж грудня 1917 — січня 1918 р. р. від розправ без суду і слідства у Криму загинуло не менше 1000 осіб. **Нічого не нагадує? Історія має властивість повторюватися... Ой, як би ж тільки хто її вивчав...**



Розташування Кримської Народної Республіки

Час місцевий

## «Читай зі смаком»

Центральна бібліотека Тернопільського району у рамках реалізації проєкту «Display-кросинг» презентує книжкову виставку «Читай зі смаком».



Книжки зі «смаком калини» (українська література), зі «смаком женьшеню» (все про здоров'я), зі «смаком малини» (про кохання) чекають на вас. Отримайте задоволення від наших літературних смаколиків.

Ніжній смак літньої ягоди, аромат «кореня жіття» і гірчина калини додадуть вам хороших емоцій на весь день. Додайте лише

з півни ложку гарного настрою, чайну ложку доброті. Приправте гумором і змішайте з любов'ю. Прикрасьте букетиками уваги і куштуйте... зі «смаком»!

**Завітайте у центральну бібліотеку Тернопільського району за адресою: смт Великі Бірки, вул. Грушевського, 45.**



## «Спас приготував усього про запас»

Під такою назвою у бібліотеці села Івачів Долішній відбувся народознавчий захід для Івачів Долішнього віку, підопічних Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району, організований бібліотекарем Ольгою Беркетою та працівниками Терцентру.

В Україні свято врожаю поєдналось із християнським Преображенням Господнім, яке в народі називають Спасом. Про давній звичай і традиції освячувати в церкві дари природи йшлося на зустрічі, згадували страви, які готують на свято Спаса, приказки та божественні, про описані в Євангелії таємниче перетворення, явлення.

Присутніх частували святковою випічкою та фруктами. Учасники заходу разом із працівниками сільської ради зробили фото на згадку.

Традиції

## День села Байківці

Серпневого радісного дня, коли православний світ відзначає одне з найбільших та значущих християнських свят — Преображення Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, село Байківці зустрічало численних гостей. На місцевому стадіоні святкували усією громадою 27-у річницю Незалежності України та День села Байківці.

Захід розпочався чемпіонатом Тернопільського р-ну з футболу між командами Байківців і Товстолюга. Далі відбувалися змагання з міні-футболу серед 5-ти вуличних команд.

Після спортивних заходів перед сценою відбувся патріотичний флешмоб «Живий тризуб». До акції долучились люди різного віку, сформувавши державний символ України.

До дійства долучилися фахівці Тернопільського обласного та міськрайонного центрів зайнятості, а також доцент кафедри психології й соціальної роботи Тернопільського національного економічного університету Тетяна Надвинична.



Малеча залюбки малювала, розмальовувала та ліпила з пластиліну на професійну тематику. Для старших дітей фахівці МРЦЗ пропонували пройти різні тести: диференційно-діагностичне опитування, психогеометричний тест, а також тест на визначення соціотипного типу. Навіть дорослим було цікаво дізнатися щось нове про себе.

**Доречною була вікторина «Чи знаєте ви Україну?»** Учасники оплесками чи тупотінням чи іншим твердженням про нашу країну.

Святковий концерт за участю аматорських колективів тривав понад три години. На сцені звучали українські народні та сучасні пісні, танцювали народні, сучасні та екзотичні танці.

Свято вирувало допізна, лунала музика, люди веселилися та танцювали. А оскільки свято припало на празник Преображення Господнього, то громаду частували традиційними паланичками з маком і медом, а також яблуками.







# Майбутнє України — світле й прекрасне!

Приємним сюрпризом для жителів Тернопільського району до Дня Прапора та свята Незалежності нашої держави став музичний відеоролик про Україну, який вперше можна було побачити 23 серпня на офіційному сайті Тернопільської РДА та в соціальних мережах, зокрема у Facebook.



Над його створенням працювали режисер Ліна Горбунова, оператори Олег та Ігор Пелішки, Ярослав Стареправо. Зйомки відбувались у мальовничих куточках села Почапінці й на подвір'ї місцевої школи. У ролію задіяні 60 учасників. У ролик увійшли колективу «Калиновий цвіт» Острівської музичної школи та гурт «Колесо» Тернопільського районного будинку культури у складі Степана, Любові та Ангеліни та юної Ангеліни, Критишин, які

виконують пісню «Україна — це ми». А ще там побачити працівників апарату РДА, відділів культури, освіти у барвистих українських вишиванках.

Розповідаючи про роботу над відеороликом, вчитель хореографії Острівської музичної школи Ліна Горбунова поділилася найкращими враженнями: «Це моя перша спроба як режисера. Було непросто, але цікаво. Для зйомки ми вибрали село Почапінці. Гурт відремонтований. Стіни знадвору

побілені у веселкові кольори. Светою роботою ми хочемо вселити кожному віру у добро. У відеоролику задіяно багато дітей. А діти — це надія на майбутнє — світле й прекрасне. Користуючись нагодою, вітаю своїх співгромадян із Днем Прапора та свята Незалежності нашої держави. Хай на нашу землю прийде довгожданий мир, люди заживуть у добрі та достатку!»

Галина ЮРСА – ТРР «Джерело». Фото автора.



## На святкування Дня села в Ангелівку з'їхалися сотні людей

Українські села відроджують забуті традиції спільних святкувань. Чи не щотижня у різних куточках району відзначають День села. Вперше таке свято організували й жителі Ангелівки — з піснями, віршами, танцями і смачними частуваннями. Люди розповідають: не пам'ятають, коли востаннє громада так дружно і завзято робила щось разом.



«Без жодної допомоги, фінансування зробили самотужки чудове свято, бо разом ми — сила!» — розповідає жителька села Стефанія Хахуляк.

Раніше у селі щороку на храмовий празник відбувалися танці «під горіхом», як називали їх місцеві. Останнім часом обходились без них, тому послухати музикантів і потанцювати польку збиралося чимало гостей.

І хоча з'являлося будинку культури, жителі Ангелівки переконані, громада стане дружнішою і обов'язково досягне успіху, а День села стане традиційним.



Фото: Віктор Крутей

## Свято хліба — у Настасові

На дійство зібралися й жителі прилеглих сіл Мар'янівка та Йосипівка. Під час урочин нагородили грамотами і грошовими преміями активних учасників цьогорічної жнивної кампанії.



На святі виступили десятки колективів майстрів й аматорів художньої самодіяльності, вокалісти, митці сатири й гумору, танцювальні колективи із Настасова та навколишніх сіл, а також провідні професійні мистецькі колективи і духовий оркестр «Оркестра Волі» з обласного центру.

Родзинкою святкового концерту стали виступи народного артиста України Павла

Дворського і його синів, а також виконавиці сучасних українських пісень Антоніни Матвієнко.

Відбулися різноманітні конкурси, зокрема на кращий коровай, пісню й танець. Нас завжди сдриняли хліб і пісня, у якій — високе і отчої землі.

Ярослав БАЧИНСЬКИЙ. Фото автора.

## Програма місцевих телеканалів

ПОНЕДІЛОК  
27 СЕРПНЯ

TV-4

06.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
06.45 Бадьорий ранок  
07.00 Провінційні вісті. Тиждень  
07.45 Оголошення. Бюро знахідок  
08.00 Вікно в Америку  
09.00 Час-Тайм  
09.15 Бадьорий ранок  
09.30 Справжня ціна  
09.45 Про кіно  
09.55 Добрі традиції  
10.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
10.45 Бадьорий ранок  
11.00 Дитяча година  
12.10 Межа правди  
13.10 Хіт-парад  
14.00, 01.00 Х.ф. „Комуна“  
15.50 Оголошення. Бюро знахідок  
16.00 Провінційні вісті  
16.10 Дитяча година  
17.00 Феєрія мандрів  
17.30 Про нас  
18.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
18.45 Миська рада інформує  
18.50 Оголошення. Бюро знахідок  
19.00 Провінційні вісті  
19.30 Наші вітання  
20.40 Дім книги  
21.00 Наші вітання  
21.25 Оголошення.Бюро знахідок  
21.30 Сільський календар  
22.00 Провінційні вісті  
22.30 Оголошення.Бюро знахідок  
22.35 Добрі традиції  
22.40, 04.00 Х.ф. „Миротворці“  
00.15 Час-Тайм  
00.30 Провінційні вісті  
00.55 Оголошення.Бюро знахідок  
02.30 Хіт-парад  
03.30 Провінційні вісті

ТВ

07.00 «Файний ранок»  
09.00 «Енеїда»  
13.30 «Вісті ТТБ»  
13.40 «Пошта рамками»  
14.10 Радіодень «Модуль знань»  
14.50 «Світло»  
15.45 Edera Лайфаки з української мови  
16.08 Док.фільм  
17.00, 19.00, 20.40 «Вісті ТТБ»  
17.10 Пліч о Пліч  
17.36 Док.фільм  
18.31 Д/с «Смаки культур»  
19.22 «Тема дня»  
19.48 Док.фільм

ВІВТОРОК  
28 СЕРПНЯ

TV-4

06.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
06.45 Бадьорий ранок  
07.00 Провінційні вісті  
07.30 Оголошення.Бюро знахідок  
07.35 Сільський календар  
08.05 Українські традиції  
09.00 Час-Тайм  
09.15 Бадьорий ранок  
09.30 Феєрія мандрів  
10.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
10.45 Бадьорий ранок  
11.45 Д/п „Чарівний ключик“  
12.10 Добрі традиції  
12.15 Файне місто 2018  
12.30 Т.А.Н.Г.о., балет „Нескорені духом“  
14.00 В.ф. „Тернопіль - місто, якого немає“  
15.50 Оголошення. Бюро знахідок  
16.00 Провінційні вісті  
16.10 Дитяча година  
17.00 Феєрія мандрів  
17.30 Смачна мандрівка  
18.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
18.50 Оголошення. Бюро знахідок  
19.30 Провінційні вісті  
19.30 Наші вітання  
20.00 Файне місто 2018  
20.30 В.ф. „Щастя жити в ріднім країні“  
21.00 Наші вітання  
21.20 Добрі традиції  
21.25 Оголошення.Бюро знахідок  
21.30 Музична програма „Гал-кліп“  
22.00 Провінційні вісті  
22.30 Оголошення.Бюро знахідок  
22.35 Х.ф. „Зірковий час невдахи“  
00.15 Час-Тайм  
00.30 Провінційні вісті  
00.55 Оголошення.Бюро знахідок  
01.00 Х.ф. „Дрібна рибка“  
02.30 Хіт-парад

ТВ

07.00 «Файний ранок»  
09.00 Т/с «Яструб і голубка»  
13.30 «Вісті ТТБ»  
13.40 «Тема дня»  
14.10 Радіодень «Модуль знань»  
14.50 «Світло»  
15.45 Wise Cow 100 років історії  
16.08 Д/с «Незвідані шляхи»  
17.00, 19.00, 20.40 «Вісті ТТБ»  
17.10 «До справи»  
17.36 Док.фільм  
18.31 Д/с «Незвичайні культури»  
19.22 «Тема дня»  
19.48 Д/с «Незвідані шляхи»

СЕРЕДА  
29 СЕРПНЯ

TV-4

06.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
06.45 Бадьорий ранок  
07.00 Провінційні вісті  
07.30 Оголошення. Бюро знахідок  
07.35 У фокусі Європа  
08.00 Євромакс  
08.30 У пошуках нових вражень  
08.55 Добрі традиції

09.00 Час-Тайм  
09.15 Бадьорий ранок  
09.30 Феєрія мандрів  
10.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
10.45 Бадьорий ранок  
11.00 Дитяча година  
12.10 Музична програма „Гал-кліп“  
12.40 Про кіно  
13.00 Хіт-парад  
14.00 Х.ф. „Маленькі пальчики“  
15.50 Оголошення. Бюро знахідок  
16.00 Провінційні вісті  
16.10 Дитяча година  
16.40 Дитяча програма „Чарівний ключик“  
17.00 Феєрія мандрів  
17.30 Українські традиції  
17.55 Добрі традиції  
18.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
18.45 Миська рада інформує  
18.50 Оголошення. Бюро знахідок  
19.00 Провінційні вісті  
19.30 Наші вітання  
20.00 Формула здоров'я  
21.00 Наші вітання  
21.25 Оголошення.Бюро знахідок  
21.30 Смачна мандрівка  
22.00 Провінційні вісті  
22.30 Миська рада інформує  
22.35 Оголошення.Бюро знахідок  
22.40 Х.ф. „Вихід у рай“  
00.15 Час-Тайм  
00.30 Провінційні вісті  
00.55 Оголошення.Бюро знахідок  
01.00 Х.ф. „Маленькі пальчики“  
02.30 Хіт-парад  
03.30 Провінційні вісті

ТВ

07.00 «Файний ранок»  
09.00 Т/с «Яструб і голубка»  
13.30 «Вісті ТТБ»  
13.40 «Тема дня»  
14.10 Радіодень «Модуль знань»  
14.50 «Світло»  
15.45 Wise Cow 100 років історії  
16.08 Д/с «Неповторна природа»  
16.34 Д/с «Таємниці підводного світу»  
17.00 «Вісті ТТБ»  
17.10 «Наші гроші»  
17.36 Док.фільм  
18.31 Д/с «Незвичайні культури»  
19.00 «Вісті ТТБ»  
19.22 «Тема дня»  
19.48 Д/с «Неповторна природа»  
20.14 Д/с «Таємниці підводного світу»  
20.40 «Вісті ТТБ»

ЧЕТВЕР  
30 СЕРПНЯ

TV-4

06.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
06.45 Бадьорий ранок  
07.00 Провінційні вісті  
07.30 Оголошення. Бюро знахідок  
07.35 Формула здоров'я  
08.30 Смачна мандрівка  
09.00 Час-Тайм  
09.15 Бадьорий ранок  
09.30 Феєрія мандрів  
10.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
10.45 Бадьорий ранок  
11.00 Дитяча година  
12.10 Майстер-клас із Н.Фіцич  
12.40 Про кіно  
13.00 Хіт-парад  
14.00 Х.ф. „Охоронець брами“  
15.45 Добрі традиції  
15.50 Оголошення. Бюро знахідок  
16.00 Провінційні вісті  
16.10 Дитяча година  
17.00 Феєрія мандрів  
17.30 Музична програма „Гал-кліп“  
18.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
18.50 Оголошення. Бюро знахідок  
19.00 Провінційні вісті  
19.30 Наші вітання  
19.55 Добрі традиції  
20.00 Інформаційно-аналітична програма „ХТО, ЯК НЕ МИ“  
21.00 Наші вітання  
21.25 Оголошення. Бюро знахідок  
21.30 Майстер-клас із Н. Фіцич  
22.00 Провінційні вісті  
22.30 Оголошення.Бюро знахідок  
22.35 Х.ф. „Укенд у Берні“  
00.15 Час-Тайм  
00.30 Провінційні вісті  
00.55 Оголошення.Бюро знахідок  
01.00 Х.ф. „Охоронець брами“  
02.30 Хіт-парад  
03.30 Провінційні вісті  
04.00 Х.ф. „Укенд у Берні“  
20.40 „Новини“

ТВ

07.00 «Файний ранок»  
09.00 Т/с «Крові і троянда»  
13.30 «Вісті ТТБ»  
13.40 «Тема дня»  
14.10 Радіодень «Модуль знань»  
14.50 «Світло»  
15.45 Wise Cow 100 років кіно  
16.08 Д/с «Неповторна природа»  
16.34 Д/с «Таємниці підводного світу»  
17.00 «Вісті ТТБ»  
17.10 «Складна розмова»  
17.36 Док.фільм  
18.31 Д/с «Незвичайні культури»  
19.00, 20.40 «Вісті ТТБ»  
19.22 «Тема дня»  
19.48 Д/с «Неповторна природа»  
20.14 Д/с «Таємниці підводного світу»

П'ЯТНИЦЯ  
31 СЕРПНЯ

TV-4

06.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
06.45 Бадьорий ранок  
07.00 Провінційні вісті  
07.30 Оголошення. Бюро знахідок  
07.35 Інформаційно-аналітична програма „ХТО, ЯК НЕ МИ“  
08.30 У пошуках нових вражень  
09.00 Час-Тайм  
09.15 Бадьорий ранок  
09.30 Феєрія мандрів

10.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
10.45 Бадьорий ранок  
11.00 Дитяча година  
11.50 Д/п „Чарівний ключик“  
12.10 Музична програма „Гал-кліп“  
12.40 Українські традиції  
13.00 Хіт-парад  
14.00 Х.ф. „Уроки водіння“  
15.50 Оголошення. Бюро знахідок  
16.00 Провінційні вісті  
16.10 Дитяча година  
17.00 Феєрія мандрів  
17.30 Майстер-клас із Н.Фіцич  
18.00 Т.с. „Серцю не накажеш“  
18.50 Оголошення. Бюро знахідок  
19.00 Провінційні вісті  
19.30 Наші вітання  
21.00 Наші вітання  
21.25 Оголошення.Бюро знахідок  
21.50 Добрі традиції  
22.00 Провінційні вісті  
22.30 Оголошення.Бюро знахідок  
22.35 Х.ф. „Укенд у Берні-2“  
00.15 Час-Тайм  
00.30 Провінційні вісті  
00.55 Оголошення.Бюро знахідок  
01.00 Х.ф. „Уроки водіння“  
03.30 Провінційні вісті

ТВ

07.00 «Файний ранок»  
09.00 Т/с «Крові і троянда»  
13.30 «Вісті ТТБ»  
13.40 «Тема дня»  
14.10 Радіодень «Модуль знань»  
14.50 «Світло»  
15.45 Wise Cow 100 років літератури  
16.08 Д/с «Неповторна природа»  
16.34 Д/с «Таємниці підводного світу»  
17.00 «Вісті ТТБ»  
17.10 «Схеми. Корупція в деталях»  
17.36 «Розсекречена історія»  
18.31 Д/с «Незвичайні культури»  
19.00 «Вісті ТТБ»  
19.22 «Тема дня»  
19.48 Д/с «Неповторна природа»  
20.14 Д/с «Таємниці підводного світу»  
20.40 «Вісті ТТБ»

СУБОТА  
1 ВЕРЕСНЯ

TV-4

06.00 Про кіно  
06.15 Про нас  
06.45 Бадьорий ранок  
07.00 Провінційні вісті  
07.35 Х.ф. „Тато-невидимка“  
08.55 Добрі традиції  
09.00 Час-Тайм  
09.15 Бадьорий ранок  
09.30 Єдина країна  
10.00 Огляд світових подій  
10.30 Зміни свій світ  
11.00 Про нас  
11.30 Майстер-клас із Н. Фіцич  
12.00 Євромакс  
12.30 Х.ф. „Пам'яті про мене“  
14.25 Тернопільська погода  
14.30 Мультифільми  
15.00 Дитяче кіно.М.ф. «Білосніжка та 7 гномів»  
16.30 Дім книги  
17.00 Хіт-парад  
17.50 THEU - калейдоскоп подій  
18.00 Наші вітання  
19.00 Єдина країна  
19.30 У фокусі Європа  
19.55 Добрі традиції  
20.10 «Опика», концерт у Києві  
21.30 Євромакс  
22.00 Х.ф. «Дорога на Велвілл»  
00.10 Час-Тайм  
00.30 Х.ф. «Пам'яті про мене»  
02.30 У фокусі Європа

ТВ

07.00 М/с «Принцеса Сіссі»  
08.00 «Файний ранок»  
09.34 «Енеїда»  
13.30 Edera Лайфаки з української мови  
13.40 «Тема дня»  
14.10 «Розсекречена історія»  
15.10 Радіодень «Книжкова лавка. ТОП 7»  
16.04 «booklove»  
16.35 Х/ф  
18.05 Док.фільм  
19.00 «Панорама подій»  
19.30 «Пошта рамками»  
19.59 Фольк Music

НЕДІЛЯ  
2 ВЕРЕСНЯ

TV-4

006.00 Х.ф. «Блідо-блакитна стріла»  
07.30 Українські традиції  
07.45 Бадьорий ранок  
08.00 Єдина країна  
08.35 Тернопільська погода  
09.40 Час-Тайм  
09.00 Повнота радості життя  
09.30 Справжня ціна  
09.50 Бадьорий ранок  
11.40 Дім книги  
12.00 Оголошення. Бюро знахідок  
12.05 Дитяче кіно.М.ф. «Попелюшка»  
13.30 Д/п «Чарівний ключик»  
14.00 Огляд зблизка  
14.30 Формула здоров'я  
15.30 Майстер-клас із Н. Фіцич  
15.50 Оголошення. Бюро знахідок  
15.55 Тернопільська погода  
16.00 Інформаційно-аналітична програма „ХТО, ЯК НЕ МИ“  
16.55 Добрі традиції  
17.00 Вікно в Америку  
17.30 Про нас  
18.00 Наші вітання  
19.00 Провінційні вісті. Тиждень  
19.45 Миська рада інформує  
19.55 Оголошення. Бюро знахідок  
20.00 Огляд світових подій  
20.30 Про нас

## Кіно

## Фільми, які варто переглянути кожній жінці

Продовження. Початок у №33.

## «Королева»



Фільм «Королева» режисера Стівена Фрірза розповідає про непростий час для англійської королівської сім'ї після загибелі всенародної улюблениці принцеси Діани. Як бути королеві, на адресу якої посипалося чимало невітшних слів? Піддатися емоціям чи виявити стриманість, як і належить монарху?

## «Ерін Брокович»

Це історія і сильної, і слабкої жінки. Завзятість і небайдужість до чужих долі допомагають їй домогтися неможливого — перемогти найпотужнішу корпорацію, яка буквально отруєє життя людей. У моменті, коли опускаються руки, переглядайте цей фільм. Він чудовий!



## «Фріда»

Фільм про яскраву жінку, бунтарську натуру, невгамовне бажання, енергію, що б'є фонтаном. Фріді було 20 років, коли вона вийшла заміж за найвідомішого художника Мексики Дієго Рівєру, молодого, багатого і розпусного.

## «Іж. Молися. Кохай»

Ця стрічка запропонувала простий рецепт протипуевсії — вибирайте три будь-які країни, назва яких починається на букву «І», негайно вирушайте в подорож. Головні героїні у виконанні Джулії Робертс все вдалося. Настав час вашої історії.



## «Золоте століття»

Ще одна прекрасна стрічка про те, як непросто бути королевою. Єлизавета I — жінка, позбавлена звичайних радощів життя. Невідомість, пристрасть, зрада, пригода, велич — все поєднується в захоплюючій епопеї «Золоте століття» з незрівняним сценарієм, розкішними костюмами і приголомшуючою грою акторів.

Продовження у наступному номері.

Подільське  
СЛОВО

**Засновники:** Тернопільська районна державна адміністрація, Тернопільська районна рада.  
**Свідчення про державну реєстрацію:** ТР №186 від 31.10.1995 р.  
**Директор:** Лілія РАТНЮК .....528830  
**Бухгалтерія, довідки:** .....528830  
**Журналісти**  
**Верстка:** Іван Юзків, Уляна Балугура  
**Адреса редакції:** 46002, м. Тернопіль, вул. Бродівська, 17.  
**Email:** [podilske\\_slovo@ukr.net](mailto:podilske_slovo@ukr.net)

**Розрахунковий рахунок:** 26003250972001 ФО КБ Приватбанк міста Тернопіль, МФО 338783, ідентифікаційний код 02475351.  
Позиція авторів може не збігатися з позицією редакції. За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти. Рукописи не підлягають рецензуванню і поверненню.  
© — політична реклама  
**Печатні роботи:** 61357 для фізичних осіб, 23491 для юридичних осіб.  
**Тираж:** 4 353. Зам. №661.  
**Ціна:** 3 грн.  
**№ 34 (5293) від 24. 08. 2018 р.**  
Відповідально за випуск: Уляна Балугура.  
**Віддруковано:** ТОВ "Подільськ-Тер", м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28, тел. (0352) 52-27-37.

ПОНЕДІЛОК 27 СЕРПНЯ

UA: ПЕРШИЙ
09.35 М/с «Гон».
09.50 Додолики.
10.00 Хто в домі хазяїн?
10.35 Телепродаж.
10.55,22.45 Д/с «Неповторна природа».

1+1

09.30 «Чотири весілля».
10.45,12.20 «Одруження наосліп».
12.30,14.10 «Міняю жінку».
15.45 «Сімейні мелодрами».
17.10 Т/с «Мое чуже життя».

ІНТЕР

02.50 Х/ф «Шалено закоханий».
04.00,18.00 «Стосується кожного».
04.25,06.00 Т/с «Top Shop».
05.15,05.30 «Подорожчів» - «Час».

ICTV

04.30 Скарб нації.
04.40 Еврика!
04.45 Служба розшуку дітей.
04.50 Т/с «Відділ 44».

СТБ

06.25 МастерШеф.
11.10 Т/с «Анатомія Грей».
13.00 Битва екстрасенсів.
15.25 Містичні історії з Павлом Костіциним.

НОВИЙ КАНАЛ

03.00 Зона ночі.
03.15,02.20 Зона ночі.
04.50 Абзац.
06.45,08.25 Kids` Time.

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
09.45 Х/ф «Румпельштіцхен».
11.00 Т/с «Якось у казці».

УКРАЇНА

06.30,07.10,08.15 Ранок з Україною.
07.00,08.00,09.00,15.00,19.00,23.00,03.20 Сьогодні.

ВІТОРОК 28 СЕРПНЯ

UA: ПЕРШИЙ
06.00,19.25 Д/с «Спільноти тварин».
09.35 М/с «Гон».
09.50 Додолики.
10.00 Хто в домі хазяїн?
10.35 Телепродаж.

1+1

06.30,07.10,08.10,09.10 Сніданок з «1+1».
07.00,08.00,09.00,12.00,16.45,19.30,05.20 «ТСН».

ІНТЕР

06.00 М/ф.
06.15,22.40 «Слідство вели...» з Л.Каневським».
07.10,08.10,09.20 «Ранок з Інтером».

ICTV

04.10 Скарб нації.
04.20 Еврика!
04.30 Факти.
05.35,20.20 Громадянська оборона.

СТБ

06.15,19.55,22.45 МастерШеф.
11.15 Т/с «Анатомія Грей».
13.05 Битва екстрасенсів.
15.25 Містичні історії з Павлом Костіциним.

НОВИЙ КАНАЛ

03.10 Служба розшуку дітей.
03.15,02.20 Зона ночі.
05.20 Абзац.
07.05,08.25 Kids` Time.

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
09.45 Х/ф «Румпельштіцхен».
11.00 Т/с «Якось у казці».

УКРАЇНА

06.30,07.10,08.15 Ранок з Україною.
07.00,08.00,09.00,15.00,19.00,23.00,03.20 Сьогодні.

СЕРЕДА 29 СЕРПНЯ

UA: ПЕРШИЙ
09.35 М/с «Гон».
09.50 Додолики.
10.00 Хто в домі хазяїн?
10.35 Телепродаж.
10.55 Д/с «Неповторна природа».

1+1

06.30,07.10,08.10,09.10 Сніданок з «1+1».
07.00,08.00,09.00,12.00,16.45,19.30,05.20 «ТСН».

ІНТЕР

06.00 М/ф.
06.15,22.40 «Слідство вели...» з Л.Каневським».
07.00,08.00,09.00,12.00,17.40 Новини.

ICTV

04.05 Скарб нації.
04.10 Еврика!
04.20 Служба розшуку дітей.
04.25 Студія Вашингтон.

СТБ

05.55,20.00,22.45 МастерШеф.
11.15 Т/с «Анатомія Грей».
13.00 Битва екстрасенсів.
15.25 Містичні історії з Павлом Костіциним.

НОВИЙ КАНАЛ

03.00,02.40 Зона ночі.
05.10 Абзац.
06.45,08.05 Kids` Time.
06.55,08.15 Kids` Time.

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
09.45 Х/ф «Русалонька».
11.00,00.30 Т/с «Якось у казці».

УКРАЇНА

09.30,04.10 Зоряний шлях.
10.30,04.30 Реальна містика.
12.30 Т/с «Черговий лікар 2».

ЧЕТВЕР 30 СЕРПНЯ

UA: ПЕРШИЙ
06.00,19.25 Д/с «Спільноти тварин».
09.35 М/с «Гон».
09.50 Додолики.
10.00 Хто в домі хазяїн?
10.35 Телепродаж.

1+1

06.30,07.10,08.10,09.10 Сніданок з «1+1».
07.00,08.00,09.00,12.00,16.45,19.30,05.20 «ТСН».

ІНТЕР

06.00 М/ф.
06.15,22.40 «Слідство вели...» з Л.Каневським».
07.00,08.00,09.00,12.00,17.40 Новини.

ICTV

04.10 Скарб нації.
04.15 Еврика!
04.20 Служба розшуку дітей.
04.25 Студія Вашингтон.

СТБ

06.45 МастерШеф.
11.10 Т/с «Анатомія Грей».
13.00 Битва екстрасенсів.
15.25 Містичні історії з Павлом Костіциним.

НОВИЙ КАНАЛ

03.00,02.30 Зона ночі.
05.10 Абзац.
06.45,08.05 Kids` Time.
06.50,08.10 Шоу Оля.

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
09.45 Х/ф «Якось у казці».
11.00 Т/с «Якось у казці».

УКРАЇНА

09.30 Зоряний шлях.
10.30,04.30 Реальна містика.
12.30 Т/с «Черговий лікар 2».

П'ЯТНИЦЯ 31 СЕРПНЯ

UA: ПЕРШИЙ
06.00,19.25 Д/с «Спільноти тварин».
09.35 М/с «Гон».
09.50 Додолики.
10.00 Хто в домі хазяїн?
10.35 Телепродаж.

1+1

06.30,07.10,08.10,09.10 Сніданок з «1+1».
07.00,08.00,09.00,12.00,16.45,19.30,05.20 «ТСН».

ІНТЕР

06.00 М/ф.
06.15,22.40 «Слідство вели...» з Л.Каневським».
07.00,08.00,09.00,12.00,17.40 Новини.

ICTV

04.05 Скарб нації.
04.15 Еврика!
04.20 Служба розшуку дітей.
04.25 Студія Вашингтон.

СТБ

06.55 Х/ф «Вам і не снилося».
08.50 Х/ф «Жереб долі».
13.00 Х/ф «Пішки не відпущай мене».
17.30,22.00 Вікна-Новини.

НОВИЙ КАНАЛ

03.00,02.15 Зона ночі.
04.00 Абзац.
05.45,07.05 Kids` Time.
05.50 М/с «Том і Джері шоу».

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
09.30 Х/ф «Герцог».
11.00,00.30 Т/с «Якось у казці».

УКРАЇНА

09.30,05.20 Зоряний шлях.
10.20,03.45 Реальна містика.
12.20 Т/с «Черговий лікар 2».

СУБОТА 1 ВЕРЕСНЯ

UA: ПЕРШИЙ
06.00 Хто в домі хазяїн?
09.35 М/с «Гон».
10.05 «Відкрий Україну з Суспільним».
10.30 Чудова гра.
11.00 Сильна доля.

1+1

06.00,19.30,05.30 «ТСН».
06.40 «Гроші».
08.00 «Сніданок. Вихідний».

ІНТЕР

06.45 М/ф.
07.10 «Чекай на мене. Україна».
08.45 Х/ф «Чотири нуль на трійку Тетянки».

ICTV

05.25 Скарб нації.
05.30 Еврика!
05.40 Факти.
06.00 Більше ніж правда.

СТБ

06.10 Вусо/ЛапоХвіст.
07.45 Караоке на Майдані.
08.45 Все буде смачно!

НОВИЙ КАНАЛ

03.00 Зона ночі.
05.15,06.25 Kids` Time.
05.20 М/с «Лунтик і його друзі».

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
11.20 М/ф «Король Сафарі».

УКРАЇНА

07.00,15.00 Сьогодні.
07.15,04.00 Зоряний шлях.
09.10,15.20 Т/с «Затемнення».

НЕДІЛЯ 2 ВЕРЕСНЯ

UA: ПЕРШИЙ
06.00 Хто в домі хазяїн?
09.35 Х/ф «Генріх VIII».
11.30 Д/с «Дешевий відпочинок».
12.10 Перший на селі.
12.40 Енейда.

1+1

06.10 «Неминуча війна».
08.00 «Сніданок. Вихідний».
09.00 «Лото-Забави».

ІНТЕР

06.00 М/ф.
06.25 Х/ф «Любочка».
08.00 «Вдалий проєкт».
09.00 «Тотуємо разом».

ICTV

04.25 Скарб нації.
04.35 Еврика!
04.45 Факти.
05.10 Інсайдер.

СТБ

06.15 Т/с «Коли ми вдома».
07.15 Х/ф «Вам і не снилося».
10.00 Все буде смачно!

НОВИЙ КАНАЛ

03.00,01.30 Зона ночі.
04.40 Стендал-шоу.
05.35,06.55 Kids` Time.

ТЕТ

06.00 Байдиківка.
06.30 ТЕТ Мультиранок.
12.45 Х/ф «Бібі та Тіна».

УКРАЇНА

04.45 Х/ф «Граки».
07.10,09.00 «Страх у твоєму домі».
08.00 «Україна вражає».



## Вітаємо!



Коллектив Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району щиро вітає з ювілеєм соціальних робітників смт Велика Березовиця **Марію Ярославівну ВОЙНАРОВСЬКУ** та с. Козівка **Наталію Богданівну ЗАВЕРУХУ**.

*Щиро з ювілеєм вітаємо,  
Здоров'я, щастя, удачі бажаємо.  
Хай кожна днина буде гожа,  
Нехай благословить Вас Мати Божа,  
Нехай Ангел Божий поруч Вас крокує,  
А Господь многая літ дарує!*

Коллектив Великоберезовицької селищної ради, депутатський корпус, члени виконавчого комітету вітають з днем народження членів виконавчого комітету **Івана Васильовича КРУПКУ** та **Михайла Степановича ШВІДКА**.

*Нехай завжди Вам всміхається доля,  
Несуть тільки радість з собою роки,  
Хай щастя й здоров'я не зрадять ніколи,  
Хай збуваються мрії, бажання й думки.  
Хай ладиться скрізь: на роботі, в родині,  
Щоб радісний настрій у серці не згас,  
Все світле і гарне, що треба людині,  
Нехай неодмінно приходять до вас!*

Працівники відділу культури Тернопільської РДА, централізованої бібліотечної системи, районної організації профспілки працівників культури щиро вітають із полуднем віку завідувачку бібліотеки-філії с. Чистилів **Надію Степанівну СЕРЕДУ**. Зичимо їй невичерпної енергії, міцного здоров'я, наснаги, творчих здобутків, допитливих читачів, надійних друзів і тепла сімейного зоглоблення! Бажаємо під Божим благословенням, у щасті і мирі, прожити ще багато-багато прекрасних років!

*Нині Вам 50 – та хіба це літа,  
Якщо очі горять і душа мліла,  
Якщо світ навкруги, мов веселка, сія,  
Якщо люди шанують і люблять сім'я.*

## Оголошення

**Малоходчківська сільська рада** здає в оренду приміщення для розміщення аптеки в селі Малий Ходачків по вул. Січових Стрільців, 16. Зацікавлених осіб просимо звертатися за тел. 29-37-36 до 1 вересня 2018 року.

**Плотицька сільська рада** оголошує конкурс з відбору суб'єкта господарської діяльності розсадою надання послуг з вивезення твердих побутових відходів з села Плотича Тернопільського району Тернопільської області. За додатковою інформацією звертатись за тел. 29-66-66, 29-66-89.

**Івачеводолішнівська сільська рада** оголошує конкурс на визначення виконавця послуг із вивезення твердих побутових відходів на території Івачеводолішнівської сільської ради. Документи приймають упродовж 30 календарних днів із дня опублікування оголошення за адресою: 47704: с. Івачів Долішній Тернопільського району, вул. Незалежності, 37. За додатковою інформацією звертатися за тел. 29-61-42.



## Офіційне

## Державна реєстрація речових прав

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно проводиться на підставі документів, необхідних для відповідної реєстрації, передбачених Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та Порядком державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів від 25 грудня 2015 № 1127 (далі – Порядок).



Вищезазначеним Порядком передбачено спрощену процедуру державної реєстрації прав на земельну ділянку та державну реєстрацію права власності на об'єкт нерухомого майна, реєстрацію яких проведено до 1 січня 2013 року, у разі втрати чи пошкодження прувостановлених документів.

**Пункт 53 Порядку встановлює, що для державної реєстрації права власності та інших речових прав на земельну ділянку, права власності на об'єкт нерухомого майна, реєстрацію яких проведено до 1 січня 2013 року відповідно до законодавства, що діяло на момент їх виникнення, у зв'язку із втратою, пошкодженням чи псуванням відповідного державного акта на право власності чи постійного користування земельною ділянкою, свідоцтва про право власності на нерухоме майно, використовують відомості з Державного земельного кадастру або Реєстру прав власності на нерухоме майно, який є архівним складовою частиною Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, та паперовий носій інформації (реєстрові книги, реєстраційні справи, ведення яких здійснювали підприємства бюро технічної інвентаризації).**

У разі наявності в заявника копії примірника

втраченого, пошкодженого чи зіпсованого державного акта, свідоцтва про право власності на нерухоме майно подається також відповідна копія.

Звертаємо увагу, що державна реєстрація прав у випадку, передбаченому цим пунктом, проводиться виключно за умови встановлення державним реєстром наявності документів у Державному земельному кадастрі чи в Реєстрі прав власності на нерухоме майно або на паперових носіях інформації (в реєстрових книгах, реєстраційних справах, ведення яких здійснювали підприємства бюро технічної інвентаризації) з обов'язковим зазначенням у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно відомостей про втрату, пошкодження чи зіпсування відповідного документа.

Отже, вказана норма законодавства дає можливість громадянам не подавати копію примірника втраченого чи зіпсованого сьогодення державною реєстратором самостійно використовує відомості з Державного земельного кадастру або Реєстру прав власності на нерухоме майно для проведення відповідної державної реєстрації права власності.

## Вимоги до документів для державної реєстрації прав

Державну реєстрацію права власності та інших речових прав на нерухоме майно, в тому числі державну реєстрацію обтяжень нерухомого майна, проводять на підставі документів, визначених статтею 27 Закону України «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон).

Відповідно до статті 22 Закону документи, що подаються для державної реєстрації прав, повинні відповідати вимогам, встановленим цим Законом та іншими нормативно-правовими актами. Електронні документи, подані для проведення державної реєстрації прав, оформляють згідно з вимогами, встановленими цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

**Зверніть увагу! Не розглядаються документи з підчищеннями або дописками, закресленими словами, та іншими виправленнями, заповнені односторонньо, тлумачити їх зміст, а також оформлені з порушенням вимог законодавства.**

У разі подання документів уповноваженою на те особою державний реєстратор перевіряє обсяг повноважень такої особи на підставі документа, що підтверджує її повноваження від імені іншої особи.

**Для фізичних осіб законодавство не передбачає чітких вимог до засвідчення копій, але вони повинні бути засвідчені підписом.**

Вимоги до оформлення копії рішення суду встановлені відповідними інструкціями з діловодства в судах. Так, згідно з підпунктами 13.6., 13.7. пункту 13 Інструкції з діловодства в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, затверджену наказом Державної судової адміністрації України від 17.12.2013 № 173 (із змінами), копії судових рішень, що набули чинності, мають бути підписані відповідальним працівником (особою) суду та суддею, а також скріплені відбитком гербової печатки суду.

У разі, якщо рішення не набуло чинності, про це працівником апарату суду зазначається на копії, що видається.

Якщо копія судового рішення складається з кількох аркушів, вона має бути прошнурована нитками на п'ять проколів, а на зворотному боці останнього аркуша - скріплена підписом судді, працівника апарату суду, засвідчена відбитком гербової печатки суду, із зазначенням кількості зшитих аркушів.

Вимоги до оформлення копій інших документів, наприклад, рішення місцевої ради, передбачені наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 07.04.2003 № 55, яким затверджено Національний стандарт України «Вимоги до оформлення документів» ДСТУ 4163-2003.

Вимоги до представлення посвідчувального напису нотаріусом передбачені Правилами ведення нотаріального діловодства, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 22.12.2010 № 3253/5, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 23.12.2010 за № 1318/18613.

**Відповідальність за достовірність даних, що містяться в документах, несе заявник, якщо інше не встановлено судом.**

**Відповідальність за відповідність електронних копій документів, поданих для державної реєстрації прав, оригіналам таких документів у паперовій формі у разі подання заяви в електронній формі несе особа, яка виголовила електронні копії документів.**

Повноваження щодо встановлення факту підробки документів належить суду.

Головне територіальне управління юстиції у Тернопільській області.



Обсяг повноважень особи, уповноваженої діяти від імені юридичної особи, уповноваженої на підставі відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, за допомогою порталу електронних сервісів. При цьому для юридичних осіб засвідчення копії документа, назви посади, особистого підпису особи, яка засвідчує копію, її ініціалів та прізвища, дати засвідчення копії (наказ Державного комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики від 07.0.2003 № 55 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів ДСТУ 4163-2003»).



Підтримай наших!

# Жіночий футбол у Тернополі

У вівторок, 4-го вересня, національна жіноча збірна України на Тернопільському міському стадіоні зіграє заключний матч відбору до Чемпіонату світу 2019-го року проти збірної Угорщини. Початок матчу о 18:00.

Придбати квитки на цей поєдинок можна онлайн на ресурсі Esport: <https://esport.in.ua/uk/evoznain-ugorsina-nacionalni-zbirni-48823-64436.html>. А також у день матчу в касах стадіону.

Вартість квитків: 20 та 30 гривень. Прийди підтримати наших дівчат!



Футбол | Друга ліга України

# На табло — нулі

«Чайка» – «Нива» 0:0

«Нива»: Механів, Герт, Макогон, Мороз, Черномаз, Кохман, Слоневський, Волохатий, Кривий (Гатала, 58), Олексієнко, Литовченко (Волошин, 85)

У рамках 5-го туру другої ліги України «нивівці» зіграли з «Чайкою» з Петропавлівської Борщагівки, що неподалік Києва. «Боротися не лише зі суперником, а й з полем» – саме під таким девізом відвідали поле зі штучним покриттям місцевого стадіону, закладене ще у 2009-му, завадило обом колективам показати змістовний футбол – гравцям було нелегко звикнути до непередбачуваного відскоку м'яча. Це, зокрема, стало наслідком того, що нечисленні глядачі на трибунах голів так і не дочекалися.

Загалом під час матчу команди створили не так уже й багато голевих моментів. На стартових хвилинах до воріт «Ниви» пристрілювався Помазан, але зі штрафного пробив значно вище. Відповідь гостей була небезпечною. Фланг, який виконав навіс із воюю Слоневський, але у площину не влучив. Згодом сам Богдан виступив у ролі асистента, виконавши штрафний майданчик «Чайки». На жаль, голкіпер прочитав задум, знявши кулястого з голувіт Литувченка.

Проте найнебезпечніший епізод у першому таймі організували все ж господарі. Активний Мірошніков прострілював із кута штрафного майданчика, а удар у дотик Тименка прийняла

стійка. Одразу ж після перерви команда обмінялася моментами. Литовченко пробив вище після подачі з кутового. Така ж доля спіткала капітана «Чайки» Пономаренка, який пробив зі штрафного. В одному з наступних епізодів ледь не зробила тернопольським подарунок. Голкіпер, покинувши межі карного майданчика, віддав неточну передачу в ноги Кохману. Проте удар півзахисника у порожні ворота був неточним.

Заклучні хвилини матчу команди провели на зустрічних курсах, намагаючись вирвати перемогу. В «Чайки» міг відзначитися активний Помазан. Із його штрафного пробив значно вище. Героями зустрічі у складі «Ниви» могли стати Литовченко та Слоневський. Перший розстрілював ворота «чайнок» після кутового, але суперник припиняв удар, а на другій хвилині вирвати перемогу не вдалося Слоневському. Його дальній удар після відскоку пройшов у лічених сантиметрах від стійки.

В суботу, 25-го серпня, тернопольяни в Хмельницькому поміряються силами з місцевим «Поділлям».

За інформацією офіційного сайту тернопільської «Ниви».

## Фотофакт



На фото Андрія ОМЕЛЬНИЦЬКОГО: у фіналі першого розіграшу Відкритого кубку Львівської області серед дівочих команд 2004-2005-го років народження тернопільський «Чемпіон» під керівництвом Володимира Левчука мінімально обіграв опонентів із ФК «Львів-Янтарочка». Вирішальний гол у стадіоні імені Богдана Маркевича у Винниках на Львівщині в першому таймі забила гравчиня команди з Тернополя Христинна Клим. Вітаємо наших дівчат із тріумфом у змаганнях!

Футбол | Чемпіонат України. Аматори

# «Агронівці» не втримали перемогу

Великогірський «Агрон-ОТГ» не втримав перемогу в першому домашньому матчі аматорського чемпіонату України проти чемпіона Івано-Франківської області «Карпат» із Галича. Господарі відкрили рахунок наприкінці першого тайму – Ігор Вонс майстерно виконав штрафний удару, перекинувши м'яч через стінку і потрапивши у праву від гол-

кіпера «дев'ятку». Але в компенсований до другого тайму час гості відновили рівновагу – 1:1.

У наступному турі аматорського чемпіонату України «Агрон» прийматиме на власному полі земляків із ФК «Тернопіль-ДЮСШ». Матч заплановано на 26 серпня.

Підготував Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Футбол | Чемпіонат Тернопільського району

Турнірні таблиці станом на 20 серпня 2018 року

### Вища ліга

№	Команда	І	В	Н	П	ТП	Р/М	О
1	Шляхтинці	16	12	1	3	0	48 - 15	37
2	Дубівці	16	11	1	4	0	46 - 27	34
3	Івачів	16	9	3	4	0	44 - 24	30
4	Великі Бірки	16	9	2	4	1	34 - 26	29
5	Плотича	16	8	1	6	1	33 - 25	25
6	Прошова	16	7	3	6	0	28 - 28	24
7	Острів	16	7	1	8	0	35 - 31	22
8	Озерна	16	5	3	8	0	36 - 39	18
9	Соборне	16	5	2	9	0	26 - 46	17
10	В.Березовиця	16	4	4	8	0	27 - 36	16
11	В.Глибочок	16	4	1	10	1	11 - 42	13
12	Біла	16	2	2	12	0	13 - 46	8

### Перша ліга

№	Команда	І	В	Н	П	ТП	Р/М	О
1	Товстолуг	13	11	2	0	0	47 - 12	35
2	Мишковичі	13	10	2	1	0	45 - 16	32
3	Динамо-Красівка	13	10	0	3	0	42 - 15	30
4	Байківці	14	8	2	4	0	44 - 21	26
5	Великі Гаї	13	7	1	4	1	29 - 23	22
6	Білоскірка	14	4	2	8	0	27 - 46	14
7	Кутківці	14	3	3	8	0	32 - 43	12
8	Гаї-Шевченківські	14	3	1	10	0	18 - 48	10
9	Козлів	14	3	0	10	1	19 - 54	9
10	Домаморич	14	2	1	10	1	22 - 47	7

### Друга ліга

№	Команда	І	В	Н	П	ТП	Р/М	О
1	Чистилів-Плотича-2	13	9	2	2	0	45 - 19	29
2	Стегниківці	11	9	1	1	0	32 - 10	28
3	Баворів	12	7	3	2	0	34 - 20	24
4	Драганівка	11	5	3	3	0	30 - 18	18
5	Лозова	13	4	4	5	0	33 - 31	16
6	Петриків	13	4	3	6	0	23 - 24	15
7	Підгородне	12	3	4	5	0	14 - 22	13
8	Товстолуг-2	12	2	0	10	0	15 - 53	6
9	Курники	13	0	4	9	0	21 - 49	4
10	Смиківці	0	0	0	0	0	0 - 0	0

# Шляхтинці йдуть за чемпіонським графіком

Лідери чемпіонських перегонів зі Шляхтинців (37 очок) і Дубівців (34 очка) ще більше відірвалися від переслідувачів, які зазнали турнірних утрат. Особливо вражає гра шляхтинцівських футболістів, які в останніх 9-ти матчах загубили тільки одне очко з конкурентами з Дубівців. Команда з Івачева, яка лідирувала впродовж першого кола, на старті другої половини районної першості різко забуксувала і в 5-ти останніх турах поповнила свій запас лише 5-ма пунктами і тепер із 30-ма балами – третя.



На п'яти й наступає колектив із Великих Бірок (29 пунктів), який миром розійшовся з представниками Плотичі (25 очок). Унизу турнірної таблиці продовжує бити «рекорди» з великими поразок команда з Білої. Трохи покращила свій настрій футболісти з Білої. Трохи покращила свій настрій футболісти з Білої. Трохи покращила свій настрій футболісти з Білої.

Результати останніх зустрічей: Плотича – Шляхтинці 1:2, Прошова – Озерна 4:2, Івачів – Острів 2:3, Біла – Дубівці 0:3, Соборне – Шляхтинці 1:7, Великі Бірки – Плотича 1:1, Велика Березовиця – Великий Глибочок 1:2.

У першій і другій лігах лідери звітні зустрічі виграли. В першому дивізіоні тріо команд з Товстолуга (35 очок), Мишковичів (32 пункти) і «Динамо-Красівки» (30 балів) відірвалося від переслідувачів і веде заочний спір за право грати у Вищій лізі. Представники «Динамо-Красівки» останні 6 очок здобули без особливих зусиль. Спершу контрольно-дисциплінарний комітет

Тернопільської районної федерації футболу зарахував їм технічну перемогу в поєдинку минулого туру проти Великих Гаїв, а потім колектив із Козлова не з'явився на календарну зустріч. Футболісти з Байківців (26 балів), які йдуть четвертими, трішки відстали від своїх конкурентів.

У другій лізі чотири перші команди – з Чистилова-Плотичі-2 (29 очок), Стегниківців (28 пунктів), Баворова (24 бали) і Драганівки (18 очок) – здобули синхронні перемоги. І тільки гравці Чистилова-Плотичі-2 відчули опір Лозової. Інші три команди на рахунок в класі виголяли «сухо» і з тенденцією падіння.

Результати зустрічей у нижчих дивізіонах: перша ліга – Кутківці – Домаморич 5:1, Байківці – Товстолуг 3:4, Гаї-Шевченківські – Мишковичі 2:5, Білоскірка – Великі Гаї 2:2, Динамо-Красівка – Козлів 3:0 (+:-); друга ліга – Підгородне – Драганівка 0:3, Стегниківці – Курники 6:0, Баворів – Петриків 4:0, Лозова – Чистилів-Плотича-2 3:4.

Юрій БУЧИНСЬКИЙ, заступник голови Тернопільської районної федерації футболу.

Все буде смачно

**Курячі рулети з грибами**

**Інгредієнти:** 6 шт. філе курячого, 220 г грибів, 4 яйця, 1 цибулина, 2 ст. л. майонезу, перець, сіль, олія.

**Приготування.** Обсмажити цибулю, додати дрібно нарізані гриби, охолдити, вбити яйця, перемішати. Філе відбити так, щоб вийшли плоскі пластини, на кожну викласти начинку, згорнути рулетом і зав'язати ниткою. Змастити рулети олією, викласти на застелене фольгою деко і запікати до рум'яної скоринки, перевернувши двічі в процесі запікання.

**Рулети з чорносливом**

**Інгредієнти:** 4 шт. філе курячого, 4 шт. сушеного чорносливу, 60 г голландського

**М'ясо з викрутасами**Продовження.  
Початок у №33.

сиру, 1 цибулина, олія, сіль.

**Приготування.** Цибулю дрібно нарізати, обсмажити на олії. Чорнослив подрібнити, сир натерти, перемішати з цибулею. Філе розрізати на пластинки. На кожну викласти по 2 ч. л. начинки, згорнути рулетиками і скріпити їх зубочистками.

Можна запекти в духовці або обсмажити до готовності в сковорідці.

**Курячі рулети в беконі**

**Інгредієнти:** 700 г курячого філе, 200 г бекону, 150 г домашнього сиру, по 30 г кропу і петрушки, 20 мл олії, 2 солодких червоних перці, 2 ч. л. солі 1 ч. л. меленого чорного перцю.

**Приготування.** Уздовж розрізати половинки курячої грудки, відбити, натерти сиром і сіллю. Викласти тонкий шар домашнього сиру і солодкий перець, нарізаний соломкою. Притрусити дрібно нарізаною зеленню.

Згорнути рулетики. Кожен загорнути в

смужку бекону. Викласти у змащену олією форму.

Запікати півгодини в розігрітій до 180 градусів духовці.

**Печінкові рулети**

**Інгредієнти:** 500 г курячої печінки, 2 цибулини, 0,5 ч. л. соди, 2 яйця, 100 г голландського сиру, 1 скл. борошна, 100 мл кефіру, сіль, перець чорний мелений.

**Приготування.** Печінку і цибулю перемелювати. Соду покласти в миску з кефіром. Все ретельно перемішати, додати борошно, сіль і перець.

Деко застелити папером для випікання, змастити олією. Вилити печінкове тісто. Випікати 15 хвилин.

Натерти сир на дрібній тертці. На гарячий печінковий млинець викласти сир і згорнути за допомогою паперу для випікання. Поставити в гарячу духовку на 5-10 хвилин.

**Нижній рулет з часником**

**Інгредієнти:** 4 яйця, 175 г майонезу (125 г для омлету, 50 г для начинки), 200 г плавного сиру, 2 зубки часнику, кріп, сіль.

**Приготування.** Яйця збити з майонезом, посолити, вилити на велике деко, встелене папером, випікати в гарячій духовці до світло-золотистого кольору (приблизно 10 хв.) за температури 180 °С. Дати трохи охолонути й акуратно разом з пергаментом перевернути на друге деко. Зробити це таким чином: накрити деко великою дошкою і перевернути, щоб омлет опинився на дошці. Верх омлету має бути зовнішнім шаром рулету.

Сирки потертими, додати вичавлений часник, подрібнену зелень, перемішати з майонезом. Намазати рулет начинкою. Акуратно згорнути, замотати у харчову плівку і покласти в холодильник. Можна зверху посипати нарізаною зеленню або ще якісь прикрасити. Готувати в духовці на пароводостійкій решітці.

Холодним він і форму тримає, і смакує краще.

**Смачного!**

Реклама

**Ворота Перила Огорожі**

Тернопіль, вул. Микулинецька, 31  
097 13 22 950

**ТЕРНА**  
КРЕДИТНА СПІЛКА  
terna.ua  
**КРЕДИТИ**

Тернопіль,  
вул. Коперніка, 3, оф. 23  
(097) 222-7777, (0352) 52-88-22

Ліц. №17ЕХ-17 від 18.04.2017 №2344КУ вид. НКДРСРФП

Куплю  
**ЗЕМЛЮ,  
ГОРОДИ**

Надаємо юридичну допомогу  
в переоформленні  
документів на землю:  
спадщина; сертифікати;  
приватизація городів

тел. 096 261 31 28

**НАСІННЯ**

багаторічних трав, конюшини, люцерни,  
буркуну, кукурудзи, кормових бур'яків,  
сидеральних та медоносних культур

**Послуги з очищення насіння**

**СУМІШІ**  
трав'яні для пасовищ  
та сінозні видів  
газонні усіх видів

**Низькі ціни!**

**Знижки**  
для гуртових  
покупців!

ПП «Тернопільнасія». с. Івачів Долишній, вул. Бригадна, 2/6  
тел. (0352) 29-61-96, 29-61-41, 067 909-01-90, 067 742-19-34,  
097 299-39-99, 050 377-24-84. e-mail: nasin76@ukr.net

**Дитячий майданчик****Моя Україна – це  
пісенька мами...**

Моя Україна – це пісенька мами,  
Розлогі лани колосяться хлібами,  
Вишневі садочки, лелеки на хаті.  
Купають ставочки хмарки пелехаті.  
Моя Україна – то мамина ласка,  
Червона калина, бабусина казка.  
Це соняхи в цвіті, горобчиків зграя...  
Я кращою в світі країні не знаю.

Л. САВЧУК.

**Дідова колиска**

Одного разу батько шукав щось на горіщі.  
Знайшов стару дерев'яну колиску. Дивна така  
— помережана, різьбою прикрашена. Ще й  
букви старовинні вирізані: «Мир і хліб».

— Це дідова колиска, — сказав батько. Він  
довго дивився на неї, а потім витер пил і заніс  
до хати. — Хай зберігається...

Я не знаю свого дідуся. Батько показав мені  
тільки його могилу на кладовищі...

Коли я чую слово Батьківщина, мені при-  
гадується старовинна колиска. В ній лежав ді-  
дусь...

Батьківщина — це люди, які жили на нашій  
землі до нас. Вони орали землю й сіяли, раділи  
й плакали, співали пісні. Це наші предки.

Ми повинні знати минуле нашої Батьківщи-  
ни. Хто забув про колиску, в якій лежав його  
дідусь, той не може бути справжнім патріотом.

А наша колиска — це наше рідне батьків-  
ство, мати й батько. З рідної хати починається  
для мене Батьківщина.

В. СУХОМЛИНСЬКИЙ.

**Прислів'я та приказки**

Добре тому, хто в своєму домі.  
На чужій стороні й весна не красна.  
Рідна земля — мов колиска золота.  
Де рідний край, там і під ялиною рай.  
Нема без кореня рослини, а нас, людей, — без Батьківщини.

О. ДОВГИЙ.

**Маленька  
вкраїночка**

А я дівчинка маленька,  
Україна — моя ненька...  
Край Карпатський — батько  
мій —

Любий серцю, дорогий.  
В мене стрічка у косичці,  
Файні квіти на спідничці,  
З гір водичка у відерці,  
А Вкраїнонька у серці.  
Через річку, через поле  
Я піду по стежці в гори  
І смерічку заспіваю,  
Як с земля цю кохаю.  
Хай почує спів мій пташка  
І замріяна ромашка,  
І усі карпатські села,  
Бо щаслива я й весела.

І. ТУЧАК.

**Батьківщина**

Моя рідна Батьківщина  
Має назву Україна.  
В мене й нація своя —  
Українець в мамі я.  
Є у мене й рідна мова,  
Де вкраїнське кожне слово.

**Лабіринт**